

ELŐFIZETÉS
HELYBEN:
 Egy évre ..... 24 korona.
 Három hónapra ..... 2 korona.
NYELVEN:
 Egy évre ..... 24 korona.
 Három hónapra ..... 2 k 40 f.
IRÁRTERHEK:
 A kézbesítés postai díj egy részét az előfizető viseli, a többi részét a kiadó viseli.
 Nyitvatartás postai díj 40 fillér.

ARADI KÖZLÖNY

POLITIKAI NAPILAP.

SZERKESZTŐSÉG:
 Aradi és csanádi egyesült
 vasutak palotájában.
 TELEFON-SZÁM: 357.
KIADÓHIVATAL:
 Aradi Nyomda Részvénytársaság.
 József főherceg-ut 22. sz.
 TELEFON-SZÁM: 151.

Arad, 1912.

STAUER JÓZSEF

Szombat, január 27.

Mai számunk főbb közleményei:

- Kibontakozás felé?
- A kiprédikált urilasszony.
- József főherceg az operáció után.
- Az eltűnt vezérigazgató.
- Leányvásár.
- Pocsolýba fulla! Arad külvárosa.
- Az aranyakat varázsló cigány.
- Felfüggesztett aradi ügyvéd.
- Válság a magyar királyi Operában.
- Aehrenthal lemondásának küszöbén.
- Tarkaságok.

Andrássy elmélete.

Arad, január 26.

A képviselőház mai ülésén Andrássy Gyula gróf szólott hozzá a véderővitához. A grófnak újra nehéz gondot adott, hogy megindokolja sajátos álláspontját, amelylyel az ellenzék akciójához nem csatlakozik, de a kormánnyal is szembehelyezkedik. Hallottunk egy különös axiómát, amely nagyon hasonlít az olyan emberek mentegetőzéséhez, akik a maguk hibái miatt másban keresik a felelősséget. A gróf elismerte a véderőreform szükségét. Aláhuzottan elismerte, hiszen az, hogy a külpolitikai bonyodalmakra hivatkozott, hogy a hármasszövetség fentartása mellett emelt szót, egyebet nem jelenthetett, minthogy a monarchiának, tehát Magyarországnak is gondoskodnia kell a külföldi komplikációkkal szemben és a hármasszövetség fentartása érdekében a legfőbb szükséges garanciáról, a véderő fejlesztéséről. Hogy mégis a véderőreform keresztülvitelének akadályai vannak, az, szerinte, nem az ellenzék hibája, hanem a kormányé, amely nem gondoskodott olyan feltételekről, amelyek mellett ez a reform megszavazható legyen.

Az egész parlamenti rendszert, a kormányzás eddigi módszerét és elveit fölfordítaná, ha Andrássynak ebből a megállapításából törvénytervezeteket teni. Akkor minden törvényjavaslat benyújtása előtt a kormánynak a kisebbséggel tárgyalásokba kellene bocsátkozni a „feltételek”-ről, amelyek mellett az a javaslatot keresztül engedni hajlandó. A törvényjavaslatok sorsa eddig a többségen mulott. Még azt is kifogásolták, ha egy-egy reform a korona előzetes hozzájárulásától volt függővé téve. Pedig a korona a törvényhozásnak a parlamenttel egyenjogú tényezője. S most azt kívánják, hogy az az előzetes hozzájárulás a kisebbségtől is bekérassék. Még hozzá azzal, hogy a kisebbség az árárt is megszabja.

Elképzelni is bajos, hogy hova vezetne ennek az ujszerű elméletnek érvényesülése. A kormány, ha ezt követni akarná, zsákutcába jutna. Mert ha a nagyobb kisebbséggel meg tudna egyezni, még mindig akadhatna egy kisebbik kisebbség, amely nem engedné magát, s akkor a reform, ha még olyan kívánatos és sürgős is a nemzetre, a vízbe esnék.

Nem. A kisebbségek uralma és a kisebbségek diktálása véget ért. Sem azt nem lehet respektálni, ha a kisebbség a parlamenti tárgyalások meg-

akasztásával fenyegetőzik, se pedig azt, ha elvül állítják fel, hogy előbb velük meg kell egyezni. Hiszen Andrássy maga is elismeri, hogy „az előfeltételek” megszerzése homlok-egyenest ellenkező aspirációk ki-elégítését jelenti Apponyi Albertnél, Justh Gyulánál. A kormánnyal pedig nem lehet felolóssá tenni azért, hogy a véderőjavaslatot olyan időben nyújtotta be, amikor Apponyiék a nemzeti vívmányokat, Justhék pedig az általános és titkos választójogot tartják elodázhatatlannak és halaszthatatlannak; mert azt a helyzetet, a komoly és félre nem ismerhető helyzetet parancsolta, hogy a véderőreform el ne odáztassék és végre megszavaztassék. Ha Andrássy tisztán látja ezt a helyzetet, akkor ne a kormánnyal vádolja, amiért a véderőreform megalkotásánál akadályokra talál, hanem azokat, akik ezt az akadályokat a többség elé gördítik. Ezt különben ma Lukács László pénzügyminiszter temperamentumos beszéde keretében elég érthetően adta tudtára az elméletek hajszálhasogató grófjának. De a pénzügyminiszter hazafias fölháborodásszülte kitörése elsősorban is a parlamenti anarchiában kéjelgő Justh pártjának szót. „Erőszakra erőszak a felelet!” — kiáltotta ingerülten Lukács, akit pedig még Polónyi Géza politikai erkölcsstelenkedései se szoktak megfosztani bámulatos nyugalmától. Am Justhék féktelenkedése, a nemzet nyugodt haladása ellen folyó akciója minden becsületes magyar embert meg-

Téli regény.

— Mikor a szívek gondolkoznak. —

Nyugtalan, kapkodással telt nap volt. Vannak ilyen napok az életben. Egyszerre, egy kis huszonnégy órára, vagy annak is csak egy darabjára összeszalad, összetornyosodik annyi mindenféle, hogy n áskor egy hónap alatt sincsen annyi eseménye az emberi életnek. Zajos volt, nyugtázott az a négy elsőemeleti szoba, amely gögösen, hivalkodva tekintett le a széles nagykorútra. Az ablakok fölött nagy tábla hirdette, hogy itt a Fülleres Magyarország szerkesztősége. Ugyanezt hirdették a négy szobában feesező, papirosokat szegítő kócos fiatal urak. Talán tízen voltak, de száz helyett lármáztak. Délután három óra volt és a Fülleres Magyarország hat órára már az utcára kellett dobni két friss példányait. És épen most, három órakor kellett olyan nagy szenzációnak jönni, mint a kormány lemondása és — ez még nagyobb szenzáció volt — egy véres szerelmi dráma.

A négy szoba negyedikjében Sátor Pál szántott véres sorokat papirosra a bukott kormánytól. A Budapesti Újsággal vége volt mindennek, amint azt előre sejtette is. A kovácsidai panama-kirándulás után még megvolt a lapról valahogy, de újévkor egyszerűen kifizettek neki valami végkielégítést, aztán betett.

Vége volt a békés Vegyes rovatnak. A Fülleres Magyarország, ahol helyettes szerkesztő lett, vértelen, büzbelen, gennyben, szennyben gázolt mindennap. De kényelmesebb dolga volt mégis, mert nem kellett éjszakáznia. Persze ez nem jelentette egyáltalán azt is, hogy csakugyan nem éjszakázott, mert híven végigülte az éjszakát a New-Yorkban.

Szeméi sápadtabban, karikásabban réztek, mint valaha is. Érezte, hogy roppannak, roskadoznak, reprimákkal telnek meg az életépületének pillérei. Fáradt volt, beteg volt, halódó volt. Oly messzire érezte magától azt a Sátor Pált, aki a kovácsidai kirándulás előtt élt, miúta évek állának kettőjük: a régi és mostani énje között. Pedig csak másfél hónap múlt el szótá.

Egyedül tilt a szobában. Mellette árván állt egy íróasztal; a felelősé, aki ilyenkor már az Abbásiában itta a feketét. Sátor, amint a kis oikkal végzett, enerváltan meredt maga elé és gondolatban végigfutotta ezt a másfél hónapot, életének talán legizgalmasabb másfél hónapját. Mindent látott, mindenre emlékezett. Mintha most élné végig Kálmán zavaros elbeszélését, könyörgését. Az utat Kovácsidára. A panamakomédiát. Klárát, a szerelmet, mindent. Mennyi meglepetése, mennyi új csodája volt ennek a negyvenöt napnak! Élete minden tekintetben új mederbe terelődött. Olyan volt, mint a folyó,

amely hirtelen kiszorul régi útjából és újágyat ás magának nehézkes, vad, erőszakos rohanásával. Soha, soha sem hitte volna, hogy ő és Klára! Két hét óta minden szabad idejüket együtt töltötték egymással. Klára ezer ravaszkodással szökött el mindennap egy-két órára rokonaitól és találkozott vele. Hogy tudott ez a leány szeretni!

Látogató toppant a szobába. Az alacsony, madárarcu emberke farkászve nézett Sátorra.

— Hohó, barátom, maga megint gondolkozik — kiáltott reá vidáman. — Pedig megtiltottam, százszor megtiltottam! Vén fiu, illik ez? Már idestova nekideresedünk. — no nem a kor miatt, hanem a jó élet segítségével — aztán úgy viselkedik, mintha, no mintha szerelmes gimnázista volna...

— Doktor ur örülök, hogy ilyen jókedvű. Még engem is fölvidámit — válaszolt Sátor. — Pedig komolyan mondom, ninosen is rossz kedvem. Valami bágyadság, valami ki nem pihentség. De hiszen elmondtam.

— El. És mondhatom, nagyszerűen mondta el. Egy éve nem láttam magát, aztán egyszerre nekem esik: Kedves jó Meinel doktor, segítsen rajtam, beteg vagyok! És én, amilyen jó bolond voltam egész életemben, készpénznek vettem a maga beszédét. Vallatom, faggatom, hogy mi baja, mi fáj, hogyan, miképen... És tessék, egyszerre csak kiderül, hogy maga

foszt higgadtságától. A kétségtelenül rövid időn belül bekövetkező új választásokon a nemzet igazságot szolgáltat a megbántott, a munkát szolgáló többségnek és lehetetlenné teszi a gonoszul elmékedőket, megaz erőszakoskodókat.

Kibontakozás felé?

— A képviselőház ülése. —

Állirati tudósítás.

Budapest, január 26

Az appropriációs vita ma fordulóponthoz jutott. Főszólaht **Andrássy Gyula** gróf és **Lukács László** pénzügyminiszter és mind a ketten hosszabb beszédben foglalkoztak a politikai helyzettel és a vita során fölmerült kérdésekkel.

Andrássy Gyula gróf beszédben magáévá tette azokat a pontokat, amelyeket **Apponyi** a békés megegyezés feltételül minapi beszédben fölörölt. Tiltakozott a választói jognak és a véderőreformnak olyan összekapcsolása ellen, amint **Justhék** érzéskolják. Lehetetlennek mondta a választói jog megoldásának elsőbbségét a véderőreformmal szemben. **Andrássy** beszéde a **Hiz** minden oldalán nagy hatást tett, a munkapárttól is többen gratuláltak neki beszéde befejezése után.

Lukács László pénzügyminiszter azt mondta **Apponyi** követeléseiről, hogy ezeket a **Kossuth**-párt valószínűleg nem tekinti ultimátum-jellegűeknek, mert ilyen alapon nem lehet alkudozni. A pénzügyminiszter ezután *súlyos szavakkal fordult a technikai obstrukció ellen*. Képtelenségnek mondta a választói jognak és a véderőreformnak juktikus összekötését és kijelentette, hogy a kormány és a többség, ha más mód nem lesz rá, nem riad vissza a végező eszköznek alkalmazásától sem és a nemzethez fog appellálni, hogy döntse a vitában.

A folyosón természetesen sokat beszéltek a közel jövő eseményeiről, kapcsolatban a miniszterelnök bécsi utjával.

Khuen-Héderváry gróf miniszterelnök tudvalevőleg holnap reggel Bécsbe utazik, hogy kihallgatásra menjen a királyhoz. Ezzel a kihallgatással, melynek politikai jelentőségét tagadni nem akarjuk, a miniszterelnök ismét a teljes politikai aktivitás terére lépett és a jövő

hétől kezdve a parlamenti vezetést is átveszi. A miniszterelnök most már személyesen fogja kezébe venni a zilált parlamenti állapotok kibonyolítását és nem lehet kétség az iránt, hogy a kormányelnök mindenekelőtt is arról igyekszik majd alapos tájékozódást szerezni, vajjon *lehetséges volna-e a parlamenti békének megteremtése*. A miniszterelnök közismert konciáns tárgyalási modora a béke ügyét — ha ugyanannak tárgyi lehetősége egyáltalában mutatkozik, — bizonyára hathatósan fogja segíteni.

Még lehet állapítani, hogy a parlament összes komoly elemei erősen vágyakoznak a békés kibontakozásra. **Apponyi Albert**nek a **Kossuth** párt nevében elmondott beszéde, bármi képen is ítéli meg valaki annak tartalmát, harci riadónak semmiképen sem minősíthető. **Andrássy Gyula** mai beszédevel szintén becsültesen szolgálta a béke ügyét. **Lukács** pénzügyminiszter mai nyilatkozata pedig egyenesen fontos politikai eseménynek minősítendő. A pénzügyminiszter az ő szokásos világos és higgadt előadásai modorában igen jelentős dolgokat mondott. A béke jegyet szolgáltatta, amikor kifejezte a reménységet, hogy **Apponyi** a maga békefeltételeit bizonyára nem tekinti megmásíthatatlannak, mert hiszen ultimátumok alapján csak a legyőzöttekkel lehet tárgyalni, a munkapártot pedig bizonyára senki sem tekinti legyőzöttnek. **Lukács** beszéde után nem lehet kétség az iránt, hogy **Justhék** a pénzügyminiszter személyében valami titkos segítőtársat hiába keresnek, mert a miniszter igen élesen elítélte **Justhék** juktimpolitikáját; obstrukciójukat forradalmi eszköznek nevezte és figyelmeztette őket, hogy erőszakkal szoktak felelni. Szemmel láthatólag és minden kétséget kizárólag bebizonyította továbbá a miniszter, hogy a munkapártban frakciók nincsenek, mert szavainak legteljesebben ma azok tapsoltak, akiket rendszeren **Tisza** István legszűkebb barátainak ismernek.

Igen mély benyomást tett a miniszternek az a kijelentése, hogy a kormány a nemzet megkérdezésétől sem riad vissza.

A helyzet tehát az, hogy a többség egyenesen keresi a becsültes békét, de a harotól sem riad vissza. Így fest a politikai helyzet a miniszterelnök nevezetes audienoiájának előestéjén.

Náray Lajos elnök a jegyzőkönyv hitele

elítése után bejelentette, hogy az osztatlan népszerűségnek örvendő **József kir.** hercegen tegnap operációt hajtottak végre, amely után — a ma beszerzett információj szerint — állapota kedvező s gyors felgyógyulást lehet remélni. Felhatalmazást kér a **Hiz** szerencsekívánatainak tolmácsolására.

(Az appropriáció.)

Következett az appropriáció általános vitájának folytatása.

Barabás Béla utal arra, hogy a trónbeszédben az el nem odázható feladatok sorában van megjelölve a választójog kérdésének szabályozása. Kérde, hol van a választói jog? Helyette előhúzták a katonai javaslatokat, melyeknek terhei elviselhetetlenek. **Apponyi** véletlenül megfeledkezett arról, hogy ezeknek a terheknek nagyságát is vizsgálja, ezért mutat rá, hogy a **Kossuth**-párt föltétlenül követeli a javaslatok terhének leszállítását. Kijelenti, hogy a maga részéről az általános, egyenlő, titkos és községenkinti szavazójog híve. (Zajos éljenzés a szélsőbalon.) A sorrend kérdésében az a fölfogása, hogy ez a parlament sehogyan nem hivatott a katonai kérdésben dönteni, tehát előbb a választójogot kell megcsinálni. Részletesen foglalkozik ezután a választójog kérdésével s esodálja, hogy ez oly élesen szembeállítja a föltogásokat, hisz szélsőben általánosát senki se akar. Bizonyítja, hogy a szavazati jog széles alapú kiterjesztése az ország magyaroságát erősíti. Határozati javaslatot nyújt be a jelvény és címer kérdé szabályozására, a katonai javaslatból a közjogi hibák kiküszöbölésére és a terhek leszállítására vonatkozóan. Pártja nevében ajánlja a javaslatot elfogadásra.

(Andrássy beszéde.)

Andrássy Gyula gróf föltétlenül csatlakozik mindhoz, amit **Apponyi** a külügyi politikára vonatkozóan mondott. Rámutat azonban az akut keleti veszedelemre. Olaszország és Törökország mostani háborúja lokalizálva van ugyan, de ki tudja megmondani, nem fog-e veszedelmessé fejlődni e révén az egész kelet kérdése? Nem fog-e a mohamedan világ lelki megrázkódtatása további bonyodalmakra vezetni, melyek a mai monarchiánk részenállását is megkövetelik. Magyarország jövője pedig attól függ, hogy a keleti kérdések érdekében való alakulást ne vegyen. A katonai erőt biztosító javaslatok megszavazására tehát föltétlenül szükség van, de abból az igazságból nem azt a következtetést vonja le, hogy azt az ellenzék föltétel nélkül szavazza meg, hanem azt, hogy a kormány gondoskodjék a javaslatnak több alá hozásáról. A kormány merev elzárkózása csak akkor volna érhető, ha az ellenzék teljesíthetetlen követelésekkel lépne föl, ha a saját programját akarná

édes fiam, vén fejjel, ó és milyen buta fejjel, szerelmes!

— Doktor ur!

— Jó, jó, nekem ne magyarázsz. Itt az okoskodás, vitatkozás nem használ. Maga kedves Sátor mester szerencsére egyszerű és őszinte fiú és ha már a betegségét velem akarta gyógyítani, hát őszintén vallott is róla. Abból pedig, amit vallott, az én csálhatatlan diagnózisom szerelmet állapít meg, még pedig mind a két részről. Ónagysága ugyanis, akinek különben a maga férfias diszkreioja miatt a nevét sem tudom, az elmondottak szerint szintén szerelmes. Még pedig veszedelmesebben, mint maga, barátom.

— Kedves doktor ur, maga nemcsak egyszerű orvos, hanem pompásan érti a kombinálás művészetét is.

— Itt nincs semmi kombináció. Logika van. Tények vannak, amelyek beszélnek. Adjon egy szivart, azokból a szerkesztőségi fajtákból. Így. Köszönöm. Jó kis panamisták maguk, hogy ilyen finom szivarokat tartanak raktáron. Köszönöm, már ég. Tehát hallgasson ide. Maga csakugyan beteg. Betegebb, mintha valósággal beteg volna. Olyan beteg, hogy az egyetlen gyógyszer, amit adhatok: ez a beszélgetés.

— Hallgatom.

— Mindjárt az elején kezdem. Adva van — hogy hivatalos nyelven szóljak, — egy látószólag romlott, megfásult, alapjában véve azon-

ban puhaszívű, naiv fiú. Mondanom sem kell, hogy ez maga, barátom, maga. Azután adva van ónagysága. Ha jól tudom: szép, kedves és okos is — legalább szerelmi figyelmében az. No és még valami más is. Majd kiderül mindjárt. Ónagysága egy harmadik urat szeret. Maga ennek a harmadiknak a képviselőjében, megbízásból megy hozzá és egy nap, két nap, több nap, de összevéve sem sok nap: és ónagysága a maga nyakába borul, kijelenti, hogy csak magát szereti. Nos hát kedves Sátor Pál barátom, erre én mondhatnám azt is, hogy: hja, a szerelmet! Meglátta magát és egyszerűen beleszeretett magába. Egy nap alatt, vagy ha tetszik, egy pillanat alatt. Vagy ha tetszik, mindig magát szerette...

— Ezt mondja is! — vágott közbe Sátor.

— No látja! De maga nem hiszi. Mert ha elhinné, akkor nem jönne hozzám tanácsot, orvososságot kérni. Vagy persze! Maga azt várja, azt szeretné, ha én is rámondanám, hogy így van, mindig magát szerette, csak közbe jöttek mások, vagy más... Csakhogy én elhatároztam, hogy most igazat mondok magának. Az igazság pedig édes fiam az, hogy a maga barátja beteg. **Krafft Ebbingben** megtalálja. Különböztet engem. Nos hát így van. Ónagysága nem magát szereti fiam, hanem a szerelmet. Most megmondiam. Ha akar, meg is haragudhat érte.

Sátor kissé zavarodottan felelt. Kellemtelenül érintették az orvos brutálisan őszinte sza-

vai. Annál kellemetlenebb volt ez az őszinteség, mert ő maga is gondolt már arra, amit a doktor megállapított.

— Nem, nem hiszem ezt — mondta.

— Annál rosszabb magának. És az a baj, hogy ha nem is hisz, de viszont az ellentézőjét nem hiszi. Maga édes fiam, olyan számár, hogy még a szívével is gondolkozik.

— Doktor ur értsen meg. Amit most mondtott ebben van valami igaz. Gondolkozom. Tudja az érzések nem elégítenek ki, nem tesznek boldoggá magukban. Szükségem van arra, hogy megforgassam, a napfényen, a gondolataim sugárzódnében megcsillogtassam ezeket az érzéseket. Öröm és bánat, gyötrelm és gyönyörűség, miudegyikből ki akarom venni minden érzékelhető parányát. Latolgatom, méresem élelem őket. Amikor így magamban ülök és gondolkozom, sokszor önkéntelenül kinyulok a karom, szétáru a tenyerem. És a szétárt tenyeremen szinte érzem a súlyát, az alakját, a vonalait minden érzésemnek. Testet adok, testét teremtek képzeletemmel az apró és nagy lelki ingereknek. Akarom, hogy éljenek, előttem legyenek, megmérsem, fölboncoltasak magukat a magány óráiban!

— Ne haragudjon öregem, de maga igazán nagy csacsi — nevetett a doktor.

— Ó nem! Ez nem csacsiság! Ez az élet igazi megélése. Doktor! hát mi az: élni? mi az: szeretni? mi az: szenvedni? A táp-

obstrukcióval keresztülvinni. De Apponyi megjelölte azt az alapot, amelyen tárgyalni lehet. A kilenczes programból a címer és jelvénykérdés nincs még megoldva. A vezérleti és vezérelti jognak felségjoggá minősítése tekintetében ő is a kilenczes bizottság álláspontján van. A jelvénykérdésben mindenki elismeri, hogy tarthatatlan a mostani állapot. Örök szégyen volna, ha ez a kérdés szolgálja akadályul a katonai reformnak, ha komoly konfliktusba kerülne a hadsereg a hadsereg a hadsereg gyöngeségének oka az volna, hogy ebben a kérdésben nem sikerült az álláspontokat megegyeztetni.

A másik kontroverz kérdés a véderőjavaslat szövegében előforduló közjogellenes, különösen a trializmust bírom záró kifejezések. Tudja, hogy a felsőbb körökben nincs, aki a trializmust komolyan akarná, nevetéges is volna ez a törekvés felülről, ép ezért nem lehet akadály a hibák kiküszöbölésének. A póttartalékokra vonatkozóan csak azt kívánják, hogy a törvény eredeti értelme álltassék helyre. A katonai büntetőpénzben a szolgálati nyelvre vonatkozó rendelkezésen is könnyen és veszedelem nélkül korrekciót lehet csinálni.

(A választójog és véderő junktimja.)

Attér arra a kérdésre, mely a helyzetet do mirálja: a választójog és a véderő összekapcsolásának kérdésére. Kéri a kormányt, hogy e dologban lépjen érintkezésbe azzal a párttal, a mely a követelést föllállította, még pedig ne közvetítő útján, hanem közvetlenül. Ő maga kéri a Justh-pártot, fontolják meg, hogy az obstrukció megszüntetésének feltétele legyen-e a választójogi reformnak általuk kívánt formája. Ha fontolják a követelést, ez válságot válság után hoz, mert azok, akik az általános, egyenlő és titkos választójognak elvi ellenségei, nem fognak a kisebbségi erőszaknak se engedni. Az a tétel, hogy a katonai kérdést, a népparlamentre kell bízni, tarthatatlan álláspont. Hisz még nincs népparlament, addig is kell gondoskodni a szükségletekről. A parlamentnek, míg itt van, kötelessége az ország érdekeit a maguk egészében kielégíteni. Kérdi képzelhető-e, hogy van e olyan gyáva, hazafiatlan többség, amely a véderőreform biztosításért belemegy a választójogi reformba? (Zajos taps a munkapártion.) Nem szabad föltételezni, hogy csak a kisebbség ragaszkodik a meggyőződéséhez, a többségnek is van meggyőződése. Aki a véderőt komolyan akarja az nem is akarhatja a választójogi reformot, mert ugyan ki bizhatja a véderő kockázatát a még egészen ismeretlen összetételű új parlamentre? Lesz-e abban többsége a véderőreformnak?

Egy tisztességes békének ideje itt van, de

diktálni a békét se jobbról, se balról nem lehet. Nem hiszi, hogy az a közbeszéd álláspont is érvényesülhessen, hogy a választójogban való pártközi megállapodás esetén a priusz kérdéséről eltekintenek. Lehetetlennek tartja ezt, mert elképzelhetetlen, hogy Justh Gyula és Tisza István e kérdésben meg tudnának egyezni. Justhék talán arra számítanak, hogy a kormány felülről kap nyomást, hogy a véderő kedvéért a választóreformot csinálja meg. Hát óriási veszedelem volna, ha a királlyal akarnának pressziót gyakorolni, hogy oly kérdésben, melyről az ország jövője függ, kényszerítse a kormányt valamilyen irányu intézkedésre. Ilyen precedenst csinálni nem szabad; ennek a jövőben még nagyobb veszedelme lehetne. Attól tart, hogy szavainak nem lesz kellő eredménye s Justhék folytatni fogják taktikájukat, még egyszer kéri azért őket, gondolják meg a politikájukban rejlő veszedelmeket.

Egyforma érdeke valmennyiünknek, hogy a véderőjavaslat jó, céljainak megfelelő legyen. Apponyi Albert gróf előterjesztett kívánságai pedig ezt célozzák. Nyomatékosan kéri azért a kormányt, hogy Apponyi kívánságait szívelelje meg. Nagy érdek volna ugyan az is, ha sikerülne a hadsereget a nemzethez mindenképpen közelebb hozni, de azt is hiszi, hogy ha a javaslatban nincsen vérelem, akkor könnyebben keresztülmehet mint mostani formájában. Még egyszer azért kéri az Apponyi előterjesztette kívánságok megszívlelését. (Zajos taps és közép.)

(A pénzügyminiszter beszéde.)

Lukács László pénzügyminiszter azzal kezdi fölszólalását, hogy a kormány általános politikájának vezetése a miniszterelnök tiszte. Hangoztatja tehát, hogy ha ő tesz is politikai nyilatkozatot, nem megbízásból teszi, mert a miniszterelnök néhány nap múlva ugyanis megjelenik a Házban. (Zajos éjenzés jobbról)

Az appropriacionális javaslatok ellen tett pénzügyi kifogások részletes kritikája után a politikai helyzetre vonatkozóan tett megjegyzésekre tér át a miniszter: köszönetet mond Apponyinak, hogy fölsorolta pártja feltételeit, de azt hiszi, hogy maga Apponyi sem tekinti azokat változhatatlannak, minimális követeléseknek. (Fölkialtások balról: De minimálisak!) Ultimátumok alapján tárgyalni nem lehet, ezt csak győző hadseregek tehetik a legyőzöttekkel szemben. Ők pedig abszolúte nem érzik magukat legyőzötteknek. Az Apponyi-féle föltételekre nézve részletesen nem foglal állást, részben mivel ő nem katonai szakértő, másrészt pedig mivel nem akar a miniszterelnök-

nek preiudikálni. Sajnálattal vette tudomásul Apponyi szemrehányását, hogy a kormány nem használta föl a fegyverszünetet a békétárgyalások megindítására, de utal arra, hogy ez nem történhetett meg, mert az ellenzéknek nem volt homogén tárgyalási alapja.

Justhék álláspontjára vonatkozóan, amely a választói jogot akarja a véderőreform előtt megvalósítani, azt jegyzi meg, hogy a választói jogi törvényt néhány nap alatt megcsinálni nem lehet. Másrésztől azonban föltételezi, hogy a hadsereget sem akarják mostani kedvezőtlen helyzetében hagyni, így tehát talán nem zárkóznának el a kérdés bizonyos provizórikus megoldása elöl. Annál inkább hiszi azt, mert Justh maga is kijelentette már egyszer a készségét erre. Kérdés azonban, hogy a provizórikus megoldás hasznosabb lenne-e, mint a végleges? Ezt a maga részéről nem ismerheti el. A választói jog dolgában azért vannak ma elmentétek a pártok közt és a pártokon belül, mert ma még mindenki sötétben tapogatózik és a megfelelő adatok hiányában senki sem tudhatja kiszámítani az egyes intézkedések hatását. A cél azonban mindenekelőtt csak egy lehet: a magyar állam erősítése és így bizonyos, hogy a pártok meg fogják találni az e célhoz vezető utat is.

(Harc legyen vagy béke?)

A junktimnak a véderőreform és a választói reform között nincs jogosultsága, ez csak arra jó, hogy egyik kérdés akadályozza a másiknak megoldását. Az obstrukció, melylyel az ellenzék ezt a junktimot előszokolja, káros és veszedelmes dolog és megrendíti a parlamentarizmus alapját, forradalmi eszköz és erőszak. Már pedig az ellenzéknek nem volna szabad elfeledni, hogy az erőszakot erőszakkal szokták legyőzni. (Zajos éjenzés és taps jobbról) Apponyi Albert gróf azt mondta, hogy a nemzet jog és birtokállományának védelmében ő is jogosnak tartja az obstrukciót. De hát ki lehet annak bírálója, hogy időről-időre miben áll ez a jog és birtokállomány? (Fölkialtások balról: Ott van a törvénykönyvben! A defenzív és offenzív obstrukció között nem lehet a lényegben különbséget tenni. Az egyik épen olyan jogosultsággal, mint a másik.

A házszabályokkal az elnökség nem élhet másként, mint ama célszerű érdekében, amelyért

lálkozás, a lélekzés, az emésztés, az anyagcsere: élet: A csőr, a kéz, az apró suttogások: szerelem? A fájdalom, a bántás, a sértés: szenvedés? Nem! Életemre mondom, hogy nem! Mit tud az életről az ember, aki csak él! Mit a szerelemtől, aki csak szeret, szeret, ha lobban a vágy! Mit a szenvedésről, aki egyszerűen könyeket sir, fogát osikorgatja! Ki kell fosztani, meg kell gyötörni az érzéseket, kutató kézzel, fájdalmas nekizánással a mélyükbe kell hatolni, hogy kiadják, reánk árasztják minden erejüket, minden színtüket és minden illatukat! Ha élek, ha tudva tudom, hogy élek, hát át kell rogtatom minden minden esontomat, ki kell tapintanom minden verőért, megmérni minden mozgó izmot. Ha szeretek, ha intenzív szeretmet akarok átélni, meg kell hasogatnom az érzéseket úgy, amint az ősemter meghasiotta a csontokat és kiszította belőlük a meleg vért!

Meirl megdöbbenve nézett az íróra. Sátor szeme lángos lázban égett, hántéknán kékre duzzadtan hullámozott egy zeg zuga ér. Hitvel lását, életfilozófiáját tárta fel extazias lelkesedéssel.

— Rosszul mondtam az előbb — szölt az orvos — maga nem csúcsi. Sokkal rosszabb. Maga beteg: a lelke beteg. Vagy mondjuk így: az idegete. Elkoptak, érzéketlenné lettek az idegei a normális érzések iránt. Kénytelen mesterelesen fölszigározott, észatlan táplálékot adni a

zoga, elpubult idegzetnek. És ez ellen csak egy orvoság van: elmenekülni, pihenni, csendben lenni, távol élni minden olyan érzéstől, amit latolgatni, borcolgatni, részletezni lehet. Tanácsot kért tőlem, itt a tanács. Vessen végt ennek a komédiának, éljen egyszerűen és nyugodtan.

— Nem tudom megtenni doktor ur — felelt Sátor. — Nem tehetem. Ez a dolog nem komédia, hanem nagyon-nagyon komoly dolog.

— Annál rosszabb! Mert ebben van a veszedelem. Ez a . . . nos ez a beteg leány sajátságos, forró és lávaszerű szerelemi örvényével a legveszedelmesebb téma a maga exotikus parfümökét szomjazó idegeinek. Itt maga bele fog pusztulni az érzéjatekba. Bele fog sorsvadni a szerelem firikái részébe és bele fog zuhanni az agyonboncolt érzései kavardásába.

Nagy csendesség állt be. A szomszéd szobákban ajtók csapódtak. Az óra hatott ütött csendes, zenés csengéssel. Borzas nyomdászinas rontott a szobába és odadobta az asz alra a Fülleres Magyarország nedve, szenzációkat ordító friss számát. Sátor gépiesen átfutotta.

— Mehetünk — fordult azután az orvoshoz.

— Menjünk — felelt Meirl. — De maga, maga menjen szépen haza. A lakására. Az asszonyához. A kis babájához. Csókolja meg őket. Kérjen hidegvizes ruhát a homlokára

Felüdjön le korán. És ezt tegye mindennap. Amannak pedig írjon egy levelet, vagy ne is írjon. Megteszi?

— Megpróbálom — szölt bizonytalan hangon Sátor.

Lenne a kapu előtt egyszerre izgatottan elbucszott Meirlől.

— Nem tartozatom doktor ur. Köszönöm a sok jó tanácsát. Magisérlem hasznukat látni. De most még egy kis dolgom van . . .

Már át is futott a széles utcasten. Valóságga átugrott egy robogó villamoskocsi előtt. Az orvos utána nézett. A körut másik oldalán lilakék villamoslámpák árasztották fényüket. Jól meg lehetett látni minden embert. Még az az arcokat is. És az orvos látta, a mint Sátor egy keresu, hajlékony ró felé siet. Kézét fogtak, valósággal elkapják egymás kezét. Ugy estek egymásnak, mintha ott az utcán akarnak agyoncsókolni, összeharapni egymást. Sátor intett egy kocsinak. A fiakker megállt. Klára türelmetlenül, sie ve ugrott a kocsi, amely egy pillanattal uóbb beleveszett a körut hemzsegő, zsibongó forgatagába.

Meirl doktor a kocsi után fordította a fejét, azután vállat vont és fütüreszve utnak indult.

Rudnyánszky Endre.

annak idején ezeket a szabályokat alkották. A békeóhaj általános. A tisztességes megegyezés a többség álláspontja is, de a többség a kikerülhetetlen harctól se zárkózik el, sőt a nemzetre apellálástól sem. (Föltétel: Állunk elibe! A többség azért mutatott türelmet, mert nem akarta a belső harcot. E nagy kérdéseket meg kell oldani, mert csak így foglalhatjuk el a monarchiában és Európában bennünket megillető helyet. A magunk erejére vagyunk utalva s ha nem oldjuk meg a problémákat, veszedelmekbe rohanunk. (Zajos éljenzés és taps a jobboldalon.)

Az ülés két óra előtt zárult.

A kiprédikált uriaszony.

— Vallás ellen való kihágásért elítélt plébános. —

Távirati tudósítás.

Szabadka, január 26.

Erdekes föllebbezés kerül legközelebb elintézés alá a szabadkai királyi törvényszéken. A bácsalmási királyi járásbíróság vallás ellen való kihágás miatt hat napi elzárásra átváltoztatható 120 korona pénzbüntetésre ítélte el egy plébánost. Ezt az ítéletet föllebbezés folytán a napokban tárgyalta a szabadkai törvényszék.

Rém községben Szemző János plébánosnak valami konfliktusa akadt egy rémi uriaszszonnyal, aki a plébánost a kalocsai érseknél is följelentette. A legközelebbi vasárnapon, amikor a pap beszédet tartott, föltűnő dolog történt. A bibliai József esetét választotta szentbeszéde tárgyául. A bibliai József ez esetben természetesen ő volt maga a plébános, akit Putifárné el akart csábítani.

— És ez a gonosz asszony, ez a bibliai Putifárné itt ül köztetek, itt az első padban, — folytatta emelt hangon a plébános s közben oly pontos leírást adott az első padban ülő uriaszszonnyról, hogy ennek magának sem lehetett kétsége arról, hogy ő sz a Putifárné, ahi a szegény ártatlan József megejtésére pályázik. — Vipera nyelvét rám emelte, — folytatá költői lendülettel a plébános, — de én ellent álltam neki s most följelentett az érseknél.

— A község csavargójával járkal s engem rágalmaz.

Az urinő sirva fordult ki a templomból és a hívek egy része fölhaborodását oly élénken fejezte ki, hogy a plébános nem folytathatta magvas és áhitatra ingerlő beszédét.

A megsértett asszony rágalmazás és becsületsértés miatt tett följelentést Szemző János plébános ellen. Az ártatlan József ellen azonkívül vallás elleni kihágás miatt is megindult az eljárás.

A tárgyalás során a rágalmazás és becsületsértés miatt megszüntették a plébános ellen az eljárást, mert a bíróság magából a szentbeszéd szövegéből nem tudta megállapítani, hogy kire vonatkoztak a plébános kitételei.

Mint hogy azonban beigazolódott, hogy a vasárnapi szentbeszéd megbotránkozta a híveket s hogy így a plébános a szószéken vallás ellen való kihágást követett el, az ügyészi megbízott ezen a címen emelt vádat a plébános ellen.

A bácsalmási járásbíróság számos tanut hallgatott ki azok közül, akik Szemző prédikációján jelen voltak s mint hogy ezek egyértelműleg azt vallották, hogy a plébános szentbeszédén megbotránkoztak, a járásbíróság öt napi fogházra, átváltoztatható 100 korona pénzbüntetésre ítélte Szemző Jánost.

Válság a magyar királyi Operában

— Balling Mihály főkarnagy távozása. —

— Az Aradi Közlöny tudósítójától. —

Budapest, január 26.

A sok izgalmat megölt magyar Operának újabb szenzációja van: Balling Mihály, a Münchenből szerződötett új főkarnagy eltávozik. Ő maga nem csinál nagy dolgot az egészről, hivatkozik szerződésének ama klauzulájára, hogy bármikor bejelentheti távozási szándékát s a bejelentés után két hónappal megszűnik összefüggése az Operával. Ez a bármikor elkövetkezett, Balling már bejelentette távozását s holnap este Münchenbe utazik, hogy talán soha többé be ne tegye a lábát Budapestre, melyet nem szeretett meg és alkalmis klímájának a maga számára nem tudott találni. Azt hitte, hogy teljhatalommal jött hozzánk s utóbb kiderült, hogy propezióit nem követik megfelelő intézkedések, se az Operánál, se a minisztériumban nem az történik, amit ő akar. Tehát elmegy. Mert tulajdonképpen éri magát abból, hogy a mi viszonyainkkal állandóan megharcoljon, izgalmakat éljen át, erőfeszítéseket tegyen és elkeseredjék. Ugy mondja, hogy neki erre szüksége nincs és az Operának semmi haszna nem származik belőle. Szeretett volna új embereket bevinni az Operába és főként szeretett volna nagyon sok régit eltávolítani. Egyik se sikerült, minden maradt a régiben, holott Balling újítani akart volna, mert kedve és energiája is lett volna hozzá, ha ezt a kedvet és energiát érvényesíteni hagyták volna. Nem hagyták, tehát elmegy. Balling rövid direkturája (vagy diktaturája?) nem lendítette fel az Operát, talán az idő kuriasága miatt, de hogy távozása bizonyosan nem lesz hasznos, az is bizonyos.

A kultuszminiszter Balling távozásáról.

Balling távozását a Budapesti Hírlap írta meg elsőnek ma reggeli számában. A híradás hatása alatt egy hírlapíró ma délelőtt fölkereste ebben az ügyben Zichy János gróf kultuszminisztert, aki Balling dolgában a következőket mondotta:

— Való, hogy Balling Mihály főkarnagy hosszabb szabadságra megy, valószínű, hogy állására nem fog visszatérni, aminek oka az, hogy az itteni viszonyokhoz nem tud hozzászokni. A kormány Balling ur megfelelő helyettesítéséről mielőbb gondoskodni fog.

Mit mond az Operaház igazgatója?

A hírlapíró ezután fölkereste Mészáros Inrét, az Operaház igazgatóját, aki ezt mondta Balling hirtelen távozásáról:

— Balling tegnapelőtt hozzám fordult, hogy hirtelen fölmerült sürgős és fontos magánügyeinek elintézésére két hónapi szabadságot kér. Megtettem a jelentést a kultuszminiszter urnak, aki tudomásul vette és így Balling a szabadságot a kultuszminiszter szóbeli meghatalmazása és beleegyezése alapján meg is kapta. Hogy a miniszter helyettesítése dolgában intézkedni óhajtana s hogy ez mely irányban történék, arról nem tudok. Balling az utóbbi napokban gyöngékedett, köhögött s valószínűleg ez a körülmény gyakorolt befolyást működésének mértékére, mert egy beteg ember természetesen kevesebbet dolgozik. Nam is tulajdoníthatam másnak, mert igen szorgalmas embernek ismerem meg, aki reggeltől-estig dolgozott. Ebben volt is módja. A mit tenni akart, azt megtehette s nekem, mint igazgatónak nem is volt ellene semmi kifogásom.

A művészi vezetésben mindig meg volt köztünk az egyetértés s még a legapróbb mű-

vészi kérdésben is a szerződés szerint s k. lességszerűen az ő véleménye kapcsán határoztam. Így volt ez még a művészi kérdéssel és szefüggő adminisztratív dolgokban is, ahol javaslati és véleménymondási joga volt, amit gyakorolt is.

Az elkedvetlenedést nem tapasztaltam és mindaddig nem tudtam róla semmit. Most is, amikor Puccini darabjára, a Nyugat leányára és a Rodostó-ra kezdtünk készülni, a művészi munkát nem ő vezette, mert tevékenysége más irányban volt elfoglalva s én a dirigálás dolgában az ő javaslatára adtam ki a megbízásokat.

Mondhatom sajnálom Balling távozását, mert a főkarnagy ur működésének már most is sok hasznát láttuk. A programunkon természetesen ez nem változtat. Azokat a darabokat, amelyeket ő állított be, a főrendező vasár át. Janosi és Juliska új díszletekkel megy, de Balling kelyett majd Szikla vezényli. Koppélia reprise már majdnem teljesen készen várja az előadást. Mindössze a Balling által rendezett Wagner emlékversenyt halasztólik el a főkarnagy ur ajánlatára, ezt az előadást április 24-re halasztottuk...

Az emberkerülővé lett főkarnagy.

Tudvalevő, hogy Ballingnak három évre szóló szerződése volt, évi huszonötezer korona fizetéssel. Távozásának okáról művészkörökben azt mondják, hogy Balling a hírnevet Richter helyére megy majd Manchesterbe. Ott nem színházban kellene dolgoznia, hanem hangversenyen dirigálni s nem egy tizhónapos színházi évadon át, hanem csak öt hónapig. Balling különben holnap este egyenesen Münchenbe utazik a felesége palotájába. Ballingné ugyanis többszörös milliommos. A főkarnagy nem sorolja majd kellemes emlékei közé a Budapestben eltöltött hónapokat. Utóbb márigye el volt keseredve. Két hete Knote Henrik híres Wagner-énekes járt itt. Knote régi barátja Ballingnak. A legjobb garman Lohengrin akkoriban indignálódva mondta el budapesti kollégáinak:

— Mit csináltak itt ezzel a jó Mihálylyal? Ré sem ismerem. Neuraszténiás, beteg, egészen megfőrt. Ötvenéves csupán és úgy néz ki mint egy gondokban megőszült aggyatyan. Nakem kiöntötte a szívet. Azt mondja, hogy erejét meghaladó munkára vállalkozott, amikor hosszú haborás, családja ellenkezése dacára Budapestre szerződött. Darázs-fészekbe nyult! Megérkezésékor boldogan írta haza, hogy a sajtó és a közönség teljes lojalitással, sőt nagy rokonérzéssel fogadta. De a színházban nem tudott zöld ágra vergődni. Minden intézkedésnek egy áttörhetetlen, konok falax, valami véd és dacsövetség állott útjába. Azt mondta, hogy több próbát ő nem tart, mert nem teszi tönkre az idegeit. Délelőtt kijárt a Dunaparra sétálni, valóságban emberkerülő lett, a sok névtelen levél valóságban konsternálta. Majd megmondom a családjának, hogy hagyjon itt csapat papot és jöjjön vissza Németországba...

Ebből a nyilatkozatból, amelyet Knote nagy társaság előtt tett, nyilvánvaló, hogy Balling szegény, már hetek óta, talán hónapok óta besomagolt és csak a kedvező alkalomra várt. Ő maga nyíltan megmondotta:

— Ezzel az ensemblével nem lehet dolgozni. Ez a művészet teljes csődjéhez vezet!

Balling utóda: Dohnányi?

Dohnányi Ernőt, a kiváló magyar komponistát ma reggel a vallás- és közoktatásügyi minisztérium táviratilag Budapestre hívta. Dohnányi most Berlinben van, ahol előkelő állami

pozíciót tölt be. Akik az Operaház vezetőit és Zichy János gróf újabb intencióit ismerik, D. hnyáni Ernőben látják az Operaház új főkarnagyát.

Az aranyakat varázsoló cigány.

— Rászedett parasztgazda. —

— Az Aradi Közlöny tudósítójától. —

Arad, január 26

Ravasz módon csapta be Lakatos László világi cigány a múlt év novemberében Halmagián Trifun gurbai román parasztgazdát. Halmagián az aradi vásárra jött be s itt találkozott Lakatossal, skit ezelőtt nem ismert. Lakatos valahogy megszimatolta, hogy Halmagiánál pénz van s ravasz tervet eszelt ki. Nagy titkolózás közt elmondotta az együgyű embernek, hogy ő neki olyan folyadéka van, amelynek segítségével a pénzt szaporítani lehet.

— Ha azt a vizet — mondotta Lakatos — rántóm a pénzre, mindegy az, akár bankó, akár ezüst, akkor kétszer annyi aranypénz lesz belőle.

Halmagiánt ennek hallatára megszállta a gazdagodási vágy. Addig könyörgött a cigánynak, míg az elfogadott tőle 380 koronát azzal, hogy abból 760 korona aranypénzt csinál. Ezután elvezette Lakatos Halmagiánt a Marospartra, ott egy palackot megmerített a vízbe és odaadta Halmagiának azzal, hogy azt őrizze meg. Azután megígérte Lakatos, hogy másnap elmegy Halmagiánhoz Gurbára és megoszinálja a nagy csodatettet.

Halmagiának alig maradt annyi pénze, hogy hazautazhasson, mégis jókedvvel ment haza és már gazdag embernek érezte magát. Másnap várta Lakatos, de az nem jelentkezett. Erre a türelmetlen ember kocsiba fogott s elhajtattott Világosra Lakatoshoz. Lakatos ott-hon is találta. A ravasz cigány azzal védekezett, hogy rosszul érezte magát s azért nem ment el. De ha már Halmagián érte jött — mondotta Lakatos — akkor elmegy velem, de csak úgy, hogyha feleségét is magával viheti. Mert — ugymond — a varázslat csak úgy sikerül, hogyha a felesége is jelen van.

Halmagián beleegyezett a dologba s a cigányházaspár két részütőt pakkolva a kocsira, utnak indult. Halmagiánéknál aztán a két részütben vizet tettek fel forrni, Lakatos és a felesége pedig meztelenre vetkőzve keringeni kezdett az üstök körül. Halmagián bámuló szemekkel nézte a táncoló házaspárt, míg Lakatos egy hang nélkül végigvágódott a földön. Lakatos felesége erre jajveszékelnéi kezdett, majd elmagyarázta Halmagiának, hogy a férje nyavalyatörős s ha rájön a betegsége, akkor nem tudja megoszinálni a varázslatot. Halmagián beletörődött a dologba s abban egyezett meg Lakatosnéval, hogy tizenegy nap múlva csinálják meg a varázslatot.

Természetesen tizenegy nap múlva sem jelentkezett a cigánypár, ezuttal azonban hiába kereste őket Halmagián Világoson, mert a két cigány időközben megszökött. A megkárosított gazda feljelentést tett a csendőrségnél s a két cigányt sikerült is néhány nap múlva elfogni, pénzt azonban már nem találtak náluk.

Az aradi kir. törvényszék csalás miatt vontta ma felelősségre a jeles házaspárt. Miután Lakatosék sem tagadták a dolgot, a törvényszék bűnösöknek mondotta ki őket s Lakatos Lászlót 9, élete párját pedig 6 havi börtönre ítélte.

Az eltűnt vezérigazgató.

(Hol van Lészay Ottó? — Jelentkezett az öccse.)

— Az Aradi Közlöny tudósítójától. —

Arad, január 26.

Az Aradi Közlönynek a Benoid gyár elintéztet válságáról és Lészay Ottó volt vezérigazgató különös távolmaradásáról írott hosszú kimerítő tudósítása élénk azóbeszéd tárgya volt ma Arad pénzügyi és társadalmi köreiből. Sokan nem tudják megérteni, hogy Lészay Ottó, ha csakugyan nem szándékozik hazajönni a külföldről, miért hagyta el Aradot? Tudniillik az már az első órákban kétségtelen, hogy Lészay Ottó működése után semmi olyan cselekedet nem hagy maradandó nyomot, ami esetleg a büntető törvénykönyvvel hozná őt kapcsolatba, ennek következtében Lészay Ottót *kriminális utón abszolúte lehetetlen felelősségre vonni*, mert hiszen teljesen tiszta kezű vezetőnek bizonyult, csak az volt a baja, hogy tapasztalatlanságában tulterjeszkedett a vezetősére bízott vállalat anyagi erején; nagyobbakat akart produkálni, mint amennyit a saját képessége és a részvénytársaság vagyora megengedhetett volna.

Lészay Ottó a nagyot akarás embere volt; hosszú ideig tartózkodott külföldön és figyelte a nagy külföldi gyár-vállalatok fejlődését, azonban azt nem látta meg, hogy azok az ipartelepek valamikor szintén egészen kis terümenre szorítottak működésükkel és csak az esztendő fokozatos fejlődése adta meg nekik az anyagi gyarapodást. Neki az első esztendőkhöz az volt az ambíciója, hogy a vezetésére bízott részvénytársaság legalább is olyan osztalékot fizessen, mint az évtizedek óta nagy kitartással működő egyéb iparvállalatok.

A tőke hiányának, a rendszertelenségnek aztán szomorú eredménye lett, a vezérigazgató röviddel ezelőtt kénytelen volt belátni, hogy az eddigi vezetés mellett a gyár nemhogy fejlődne, hanem a pusztulás útjára tér. Valószínűleg nem akarta bevárni Lészay, hogy az anyagi összeroppanás szemtanúja legyen és azért külföldre ment, hogy új területen értékesítse műszaki tudását.

Mindenki azt hitte, hogy Lészay Ottó a mai napon jelentkezni fog és megmagyarázza hosszas távolmaradásának okait. A volt vezérigazgatóról azonban még a szülei sem kaptak hírt és így alapos az a feltételezés, hogy nincs szándékában Aradra visszatérni s talán Amerikába ment.

A vezérigazgató helyett jelentkezett az öccse, Lészay Árpád budapesti törvényszéki albiró ma este néhány soros levelet intézett Sármezey Endréhez, a Benoid gyár új vezérigazgatójához. A levélben a bíró elmondja, hogy amikor bátyja mintegy tíz nappal ezelőtt Budapesten volt, közölte vele szándékát, amely szerint ott akarta hagyni a Benoid-gyár vezérigazgatói állását.

„Csodálom — írja a bíró — hogy az igazgatóság még mindig nem kapta meg a bátyámnak azt a levelét, amelyben lemond az állásáról. Nekem ugyanis azt mondta, hogy mielőtt Berlinbe ér, azonnal postára teszi ezt a levelet.”

Hogy Berlinben milyen szándékai voltak Lészay Ottónak, vagy hogy a német császárvárosból milyen irányban utazott, arról nem tud felvilágosítással szolgálni a törvényszéki bíró.

Értesülésünk szerint az a levél, amelyben Lészay állítólag lemondott igazgatói állásáról, ma estig nem érkezett meg Sármezey Endréhez.

A gyár most már új kezekbe került és valószínűnek látszik, hogy rövidesen kiheveri a félévtized kissé könnyelmű gazdálkodásának következményeit. A legutóbbi tőkefelemlés kö-

vetkeztében a részvényesek még jelentős összegot fognak befizetni, ámbar már eddig is befizették az új kibocsátású részvényeknek legalább 80%-át. A radiátor gyártásától a mostani vezetőség is sokat remélt és helyesnek találta Lészaynak azt a tervét, hogy a németországi radiátor gyárat bővönje a Benoid érdekeltségébe. Hogy a volt vezérigazgató ily irányú dispozióját ezután respektálja e az új vezetőség, az még nem bizonyos. Arról is beszélnek, hogy a radiátor gyártás jogát a Benoid átengedné a Weitzer féle gépgyárnak.

Lészay az utóbbi hetekben maga is érezte, hogy a pénzhány következtében nem kerülheti el a gyár a krízist. Mindenáron pénzhez akart jutni és e végből arra kérte Székesfehérvár törvényhatósági bizottságát, hogy a székesfehérvári vízművek elkészítéséig letétbe helyezt 65.000 korona óvadéknak a felét adja vissza a város a Benoid-gyárhoz. még mielőtt a nagy munkálatokat a gyár befejezné. Igaz ugyan, hogy a kétségtelen csőszállítás következtében ott a munkálatok megakadtak, azonban Lészay azzal indokolta a kaució egy részének visszaadását célzó kérelmét, hogy már addig is leginkább 60—70%-át teljesítették az elvállalt munkáknak. Hogy Székesfehérvár városa a történetek után visszaadja e a kaució felét, azt természetesen még nem tudhatjuk.

Megmagyarosíthatatlan név

— A kultuszminiszter és a bibliai keresztnevek. —

— Az Aradi Közlöny tudósítójától. —

Nagyvárad, január 26.

A nagyon is ókori, biblikus keresztnevektől viselőik rendszeresen szabadulni szeretnének mai napság. Így tett Braun Gád nagyváradiakos, gondolt egyet, lett belőle kettő. Kérvényt adott be a tanácshoz, hogy héber eredetű Gád című utónévét Gézára változtathassa, annál inkább, mert fiatal korától fogva Gézának neveztek és rem Gádnak.

A tanács nem tudott dönteni a fogas kérdésben, azért nem is hozott határozatot, hanem felterjesztette az ügyet a kultuszminisztériumba azzal, döntsének odafenn. Kifejtette a tanács, hogy az ő véleménye szerint ki lehetne igazítani a Gád nevet, miután kétségtelen, hogy a szülőknak annak idején aligha volt szándéka az, hogy gyermekük a héber nevet viselje.

A kultuszminisztériumban azonban másképen gondolkodtak. Megjött a válasz, amelyben az állott, hogy itt elvi jelentőségű döntésre szükség nincs, mivel a régebbi miniszteri rendelet világosan kimondja, hogy ez utónév csak akkor igazítható ki, ha tanúk igazolják — például ebben az esetben — hogy hiába diktáltak be a szülők az anyakönyvvezetőknek Gézát, az mégis Gádot írt be. Ezek után a miniszter így folytatta:

...mivel sem látom indokolva a városi tanács ama kijelentését, hogy a héber rituális utónevek a közéletben nem használhatók. Egyuttal megjegyzem, hogy a héber rituális utónevek más nyelvre le nem fordíthatók és azoknak a magyar utónevek között egyenértékűk nincs. Minden alapot nélkülöz tehát a folyamodónak az a kijelentése, hogy a Gád héber névnek a magyar Géza utónév felel meg.

A tanács a miniszteri rendelet után nem tehetett egyebet, minthogy Braun Gádot a kérelmével elutasította s így a Géza név használatától eltiltotta.

Braun Gádnak különben nem kell restelkednie a neve miatt. Olyan híres kollégája van Gád keresztnévvel, aminő Urban Gád a mozdramák ismeretes szerzője. Ámbar az is lehet, hogy Urban Gádnak meg a vezetékeve Gád.

IRODALOM ÉS MŰVÉSZET.

A színházi műsor:

Szombat: Leányvásár, operett. (Bemutató-előadás.) (B. bérletszűnet.)
Vasárnap: Délután: Iglói diákélet. Este: Leányvásár, operett. C) bérletszűnet.

* A Leányvásár bemutatója. Hetek óta tartó gondos előkészületek után, szombat-este kerül színre Martos Ferenc, Bródi Miksa és Jakobi Viktor nagyhatású operettje, a Leányvásár. Rigóta nem került színre Aradon operett, a melynek előadására, kiállításra, jelmezésre ily nagy gondot fordítottak volna. A színigazgató mindent megtejt, hogy a Leányvásár minél teljesebb előadásban, stilszerű kiállításban kerüljön színre. A Leányvásár előreláthatólag nagy sikert fog aratni és a színház számít is a nagyfokú tetszésre, mert az operettet a jövő hét mindegyik napjára kitűzte. A bemutató B. bérletszűnetben kerül színre. Az operettet Polgár rendezi, a táncokat Benkőné tanította be. A díszletek nagyon szépek, az új jelmezek pedig kiválóan sikerültek. Dióssy Nussai és Rontay Boriska részére fényes ruhák készültek, amelyek egy magukban is nagy értéket képviselnek. Az operett főszerepeiben fellépnek még Benkőné, Huszár, Győző, Polgár, Vas. A darab szövegekönyve a pénztárnál kapható. Vasárnap este ugyancsak bérletszűnetben (C) a Leányvásár fog színrekerülni.

* Casals Pabló. Február 21-én tartja meg az aradi hangversenyét Casals Pabló. A helyek lefoglalására nézve Weisz Ló hangversenyrendező-óráig intézkedik.

* Az Iglói diákok — vasárnap délután. Az elmúlt hét vasárnap délutánján oly nagyarányú érdeklődés nyilvánult Farkas diákdarabja, az Iglói diákok iránt, hogy a színház most vasárnap délutánra ismét műsorra tűzte. Az operett az ismert hitű szereposztásban fog színrekerülni.

* Rezik Károly gondokaművész vasárnapi hangversenyének sikere már előre biztosítva van azzal a nagy érdeklődéssel, amely Aradon a fiatal, szimpatikus és nagytehetségű művész iránt megnyilvánul. Rezik már holnap Aradra érkezik. Jegyek még előre válthatók Weisz Lónál.

* Odysseus kalandjai. (Az utolsó előadások.) Az egész város mozikközönsége el van telve Olyseus kalandjainak szépségeitől. Im-már a második nap is bebizonyította, hogy a gyönyörű mythologiai tárgyú dráma klasszikus művésziességével utólráhatóan nagy sikert ért el Arad hozzáértő publikuma előtt. A közönség méltányolni tudja a sok finomsággal megértéssel feldolgozott hősköltemény gazdagságát, amelyet a mozivázon mozgó alakok káprázatosabbá és feledhetetlenebbé tesznek. Elvégre nem mindennap gyönyörködhetünk olyan előkelő nevű színészek játékában, mint amelynek alakításával megismerkedhetünk ebben a mozidramában. A kinematográfia művészetének sztárjai vonulnak fel az impozáns filmen, a melynek a technikája sem marad alól a cselekmény megjátszásának magas színvonalán. Nem kell a képnek már nagyhangú reklám, az a 3000 ember, aki a két nap alatt végignézte Odysseus kalandjait az Apollóban, az egytől-egyig élő reklámává vált annak. Sajnos, holnap, szombaton utoljára kerül bemutatásra Odysseus kalandjai az Apollóban. Holnap délután a leányiskolák nézik meg testületileg a képet. 177

* Szerencse fel. (Szenzációs bányász tragédia az Urániában) A kinematográfia végtelen mindenség hűsége alakítása. A levegő végtelenségéből száll a tengerek mélyébe, a földgyomrába és mindent látó szemével felszínre hoz csodáknál csodásabb élelményeket. Az Uránia színház most a bányász életből mutat be mesés mozgóképet. Egy idillikusan induló szerelmi história tragikus folytatása dörbentli meg. Egy bányász nem törődve a szigorú előírásokkal, szerelmi feltékenységében örvénylésbe elegendik egyik társával, majd tettlegességre kerül a dolog és a dulakodásban eltörik

a Davis kampa és az elszabadult bányalég felrobban. Óriási detonáció rázza meg a bányát, a szerencsétlen bányászok hanyathomlok rohannak a kijáratok felé. A legnagyobb részük megmenekül, soknak menekülését azonban elzárja a bányába becsajtott vízár. Többek között benreked a két rivális is. Az egyiknek lábát szta össze a robbanás, de a másik akiben erősebb a gyűlölete a baráti szeretet, magával vonzolja. Mikor aztán minden utat elzár a föld titkokkal teli gyomra, lent pedig étlén szomjan várják a szabadulást. A bányatársaság bátor szívű mé-nőke. kisapat élén, emberfeletti munkával utat tör a szerencsétlenekhez. Késő, mert már két élettelen, megmerevedett holttestre találunk, akiket künn a szabadban zokogva vár a lesújtott anya és menyasszony. A bámulatos kép, a legnagyobb szenzáció, amit mozgóképként láttunk. A veszedelmeket rejtő szénbánya pusztulása a legizgalmasabb, legszebb látvány, amit érdemes lesz megnézni. A premiér szombaton lesz. 175

* Sevcik világhírű vonósnégyes Aradon egy hangversenyt rendeznek február hónapban. Jegyek Klein könyvkereskedésben. 368

* A színházlátogató közönség figyelmébe. A „Fehér Kereszt” kávéházban fővárosi módra színház után Buffet-színházi vacsora. Naponta elsőrangú cigányzene. 5757

Pocsolyába fullad

Arad külvárosa.

— Járhatatlan utcák. —

— Az Aradi Közlöny tudósítójától. —

Arad, január 26.

Régi regények rémes és mulatságos történeteket tudnak arról a feneketlen sárról, a mely őszi esőben, tavaszi hóolvadáskor megrekeszti az országutakon a kocsikerekeket. Jókai Mór tudott arról gyönyörűen mesélni, hogy a debreceni piacon ezernyolcszázötvenben vagy még régebben, hogyan kerülgették a sártengert deszkaszálakon lépdelő civisek és polgárosszonyok. A régi romantika kedvelőinek vigasztalásul szolgáljon: feneketlen sárért, kocsitengelyt elakasztó dágványért nem is kell visszamenni ezernyolcszázötvenbe, Debrecenbe, vagy az országutjára, megvan mindez a kellemesség a jelenben is Aradon. Persze nem belváros aszfaltos utcáiban hanem a külvárosokban.

A külvárosok csatornázása, amely talán sohasem készül el teljesen, olyan régóta és olyan lassan építik, készítik, annyi galibát okozott a külvárosok lakosságának, hogy soha modern vívmányt annyira el nem átkoztak, mint ezt a külvárosi csatornázást. Ebben természetesen nem a csatornázás a hibás, hanem az a mód, ahogyan a csatornázást csinálták. Már a múlt évben súlyos panaszokat hallattak a hosszadalmas csatornázással megnyomorított külvárosiak. Akkor egyes utcákban valóságos kiöntötté a házakból a lakókat. A csatornázást készítő munkások ugyanis a kiásott földből ember-nagyságu töltéseket hánytak föla keskeny gyalogjárók szélén és amikor egy nagy esőzés jött, az esővíz megrekedt a házfal és a homokdombok között és befolyt az udvarokra, pincékbe, lakásokba. A mérnöki hivatal intézkedésére úgy ahogy segítettek ezen a bajon és azóta nagyjából el is készült a csatornahálózat lefektetése, azonban olyan felületes munkával, hogy most nem a víz, hanem a sár fenyegeti elnyeléssel a külvárosi utcákat.

Amióta a kemény hideg engedett és a hó elolvadt, a külvárosi utcákon elképzeldhetetlen a sár. A belvárosban lakó aradi ember, akinek nem akad dolga a kifelé fekvő utcákban, sima aszfalthoz szokott gondolkodásával nem is tud fogalmat alkotni arról a botrányos állapotról, amely a Demeter-, Választó-, Fejsze-, Kapa-, Csutora, Fűrész- stb. utcákban van. Érdemes fölfedező kirándulást tenni erre a vidékre. A bérkocsi, amely sárosan, de vidáman gördül a

Választó utca aszfaltos kocsiútján, a Demeter-utca sarkán hirtelen megáll. A kocsis szépen türelmesen ül a bakon.

— Na mi az öreg, gyerünk befelé a Demeter-utca! — biztatja az utasa.

— Olyan nincs — jelenti ki elszántan a kocsis. — Nincs az a pénz, amennyiért behajtsak, hiszen egy hétig nem mosom tisztára a kocsimat és a lovam beletöri a lábát az utba. Tessék kifizetni a taksát, vagy megvárom itt az urat.

Navyon elkeseredett aradi bérkocsinak kell lenni, aki megkockázta egy fuvar a sűpedő, ragacsos utcákba. A Demeter-utca csak gyalogosan lehet bejutni, de ez az ut folytonosan azzal fenyeget, hogy s befűzött, begombolt cipő leszakad és a sárba ragad a járókelő lábáról. Vastag, a gyagos, bokán feldől érő hig habarcs fedi az utca közepét, s alig valamivel szilárdabb az ugynevezett járda. Az ott lakó emberek elkeseredett nekiszánással tapossák a sárt és gunyosan néznek az odalévedt idegenre, aki megpróbál a lábnyomokba lépkedve kisebb sarat keresni. A Demeter- és a többi utcák lakója már tudja, hogy mindegy, akárhová lép, a végén mégis csak esetlen, nehéz sártómez lesz a cipőjéből.

Az történet ezekben az utcákban, hogy a csatorna számára ásott árokba kikertült földet úgy rakták vissza az árokba és úgy egyengették el, hogy legfelülre az alsó réteg agyagos földje került, amellyel még a gyalogjárókat is feltöltötték. A járdákról utólag lekaparták az agyagot, amikor nagy lett a sár, s most ez is az utat sárt növeli. A Fejsze-utcaiban az utat aszfaltozva van, tehát nem sáros; itt azután a gyalogjárók is a kocsiuton járnak, csak addig vannak bajban, amíg a kaputól a kocsi-utig gázolnak moosaras, cuppogós sáron keresztül.

A kocsiközlekedés annyira lehetetlen, hogy a gondosabb fuvaros még sem próbálkozik vele. A Csutora-utcaiban például egy bérkocsinak, meg egy fuvarosnak is van háza. Amióta a hó elolvadt, se a fuvaros, se a bérkocsis nem viszi haza a szekerét, kocsiját, hanem este, amikor hazatér, a kevésbé sáros Kasza-utca szögletén kifogja a lovakat. A lovakkal hazagyalogol, a szekér, meg a kocsi ott marad az utca közepén, vagy sziveségből valamelyik Kasza-utcai ház udvarán.

Vigasztalan képet mutatnak ezek az utcák. Jobbról-balról két háztor és középfűtő a habarcsos szürke mocsár. Helyenként térdig ér a sár, de bele kell gázolni, ha egyik oldalról a másikra akar eljutni az ember. A kikövezett átjárókat elnyeli a sár, tisztításukról nem gondoskodnak, sok helyen ki sem építették őket. A Kápolna utca végén is ilyen átjáró van: félig kikövezve, felében feneketlen sár. A Csutora-utcaiban, ahol elemi iskola van, a kis gyerekek szétszedték a makulám burkolásra szánt kőkupacot és a kövekből építették a sárba valami szakadozott gázlót, amelyen át lehet ugálni az egyik oldalról a tulsóra és csak bokáig lesz sáros az ember, míg máshol fűlig.

Egytől-egyig ilyenek a külvárosi utcák és a lakók, a háztulajdonosok hiába elögedetlenkednek. Panaszainak nem is tudnak elég nyomtatékosan kifejezést adni és azt se tudják ki ellen zugolódjanak: a csatornázó munkások ellen, amiért gondatlanul dolgoztak, a vállalkozó ellen, amiért nem törődött a munkával, a hatóság ellen, amiért így gyakorolta az ellenőrzést? A baj most már megvan és minden esős nappal növekedik a sár, amelyben úgy ülnek a házak, mint valami sárra épült Velencében. Az egyetlen stilszerű utca a Mocsár-utca: most legalább reászolgál a nevére.

József főherceg az operáció után.

— A király hercegi pár a Herzel-szanatóriumban. —

— Az Aradi Közlöny tudósítójától. —

Budapest, január 26.

József királyi herceget — amint ma megírtuk — tegnap délután szerencsésen megoperálta Herzel Manó tanár a Fásor-szanatóriumban. A műtét a feregnyulvány átfuródását állapította meg genyes ömléssel a hasüregben. A műtéttel, amely 21 percig tartott, a feregnyulvány és a geny eltávolított.

Az elmúlt éjszakát a fenség eléig jól töltötte, bár csak igen keveset aludt. Fájdalma és láza csökkent. Tegnap este még mindig 38 foknál valamivel nagyobb volt a láza, azonban az éjjel tolymán csaknem teljesen lázmentes volt a beteg. A szanatórium orvosai közül Katorna dr. virrasztott mellette, de Herzel tanár minden két órában rövid látogatást tett nála.

A fenséges asszony nagy önfeláldozással ápolta férjét. Egész éjszaka karosszékben ült József királyi herceg ágya mellett s ugyszólván egészen fölőlegéssé tette a szobában lévő ápolónőt, mert minden dolgát ő látta el. Éjjel után a beteg közérzése annyira javult, hogy azokban a percekben, amikor nem vett erőt rajta a kábultság, élénken elbeszélgetett a feleségével s az orvossal. Auguszt királyi hercegasszony csak hajnalban tért nyugalomra a benyíló szobában, miután Herzel tanár megnyugtatta, hogy férjét nem fenyegeti veszedelem.

Ma reggel orvosi konziliumot tartottak a betegről s ennek eredményeképpen kilenc órákor ezt a jelentést adták ki:

József királyi herceg s fensége az éjszakát nagyrészt álmatlanul töltötte. Közérzete javult. Hőmérséklete 36,8 fok C. Érlökése: 76. Herzel, Korányi Sándor báró, Cizewsky dr.

A királyi herceg családját a budavári palotában óránként értesítik a beteg hogylétéről. Klotild királyi hercegasszonynak pedig két óránként küldenek jelentést. A király kabinetirodájából ma már reggel telefonon kértek tudósítást a beteg állapotáról. Napjában háromszor fogják értesíteni a kabinetirodát és pedig ő felsége egyenes kívánására.

A szanatóriumban egymást érik az előkelőségek, a kik József királyi herceg hogylétéről tudakozódnak. Ma délelőtt a kitett ivre számos előkelő látogató írta a nevét.

A főherceg ma délelőtt egy üres teát kapott reggelire. Délben ugyanezt szolgálták fel neki, mert szilárd ételt nspokig nem ehet.

A beteg királyi herceg mellett délelőtt tíz órákor ismét elfoglalta helyét Auguszt királyi hercegasszony.

A beteg örömmel mondta neki, hogy sokkal jobban van. Később Libits Adolf jószágkormányzót kívánta látni, aki be is ment néhány percre hozzá.

Az orvosok véleménye szerint a királyi herceg állapota, bár javulást mutat, még mindig súlyos.

Délután két órákor azt jelentik a szanatóriumból, hogy József királyi herceg állapotát az orvosok, akik most voltak nála, változatlanul kielégítőnek találták. Auguszt főhercegnő, aki a délelőtt folyamán lepihent, fél háromkor újból felkelt és József főherceg betegágyához ment.

József főherceg állapotáról este kor orvosai a következő buletint beteg közérzete kielégítő, bár a hatósága még nem állott teljesen hőmérséklet 38 fokról 37,4 fokra s Ütérlokés 78.

Felfüggesztett aradi ü

A Kuria döntése Fényes Kálmán

— Az Aradi Közlöny tudósítójától

Ar,

A múlt év október 30-án az aradi ügyvédi kamara hosszabb eljárás után felfüggesztette Fényes Kálmán dr. aradi ügyvéd gyakorlat folytatásától három hónapra. Fényes dr. ellen — a kamara elnökének megerőltetett munkaidején megírta az Aradi Közlönyben közzétett rendeletére az aradi törvényszék, hogy az iratokat fegyelmi eljárás útján az ügyvédi kamarához. Az ügyvédi kamara elnökével a Czeiler és Mihálka elszámolási viszonyból eredő és a pörben mind a három fél által megbeszéltek összegekből 4000 forint jogtalanul tartott meg magánál. Tartott ez a pereskedés, de az ügyvédi kamara 1910-ben, a Kuria döntése után sem visszavonta Czeilernek a megítélt összeget, újabb felhívási perrel akart haladékot

Hosszabb ideig nem lehetett a fegyelmi eljárást befejezni, mert a vád alá helyezett betegsége hivatkozva két ízben elhárította a végtárgyalást, sőt azt október 15-én tartott tárgyaláson sem jelent meg. Az ügyvédi kamara fegyelmi választmányának nem vette tekintetbe Fényes Kálmán dr. magán ügyében történt távolmaradását, hanem megtartotta a tárgyalást. A törvényszék kuriai ítéletek különben is kétségtelenül nyitották azt, hogy a vád alatt álló jogtalanul tartotta vissza a Czeiler és Mihálka cég pénzét. A kamara fegyelmi választmányának figyelembe vette, hogy Fényes dr. már korábban érte fegyelmi büntetés és ez alkalommal súlyosabb ítéletet hozott: Fényes Kálmán az ügyvédi kar tekintélyét és becsületét sértő, az ügyvédi rendtartásba ütköző vétség miatt három hónapra felfüggesztette az ügyvédi gyakorlatától.

Fényes Kálmán dr. felelősséggel élt az ítélet ellen a Kuriához. A Kuria ügyvédi tanácsa a napokban küldötte vissza az aradi ügyvédi kamarához az iratokat és határozatával jóváhagyta a kamara ítéletét. A határozatát a kamara tudatja Fényes dr. megteszi az ítélet végrehajtásához intézkedéseket.

EGYESÜLETI F

(*) Az Aradi Magántisztviselők Egyesülete E hó 28-án, vasárnap délelőtt, helyiségében (Központi szállás főosztályi kisterem) tartja V. közgyűlését.

(*) Az aradi footballklub E hó 27-én este 7 órákor a Központi szállás helyiségében (Salacz utcai bejárat közgyűlését, melyre a klub elnökség hívja az elnökség.

Adományok az Aradi Újságírók Egyesületének közönség megértő szeretettel a sajtó munkásainak ama szeremmellyel beteggé vált tagjaiknak a való mentesítését akarják elérni. tekintélyes adományok érkeznek segítő egyesületének pénztárosánál. Fábry Sándor elnök jelentette, hogy tagul lép az egyesületbe, ma Iván főispán közölte Fábry Sándorral, hogy szintén az alapító tagok száz koroná adománnyal. Az Opre-féle gép és waggonyár Fábry Sándor mellett végrehajtó bizottsági és az elnök szeretettől áthátolt az aradi koronát azavazott meg az Aradi Segítő Egyesülete számára. Az Aradi Takarékpénztár és az Országos Takarékpénztár részvételével a fiókja 100-100 koronával segítő egyesület tőkájének gyarapodásának adományozóknak köszönhetően ez uton mond hálás köszönetet.

Halálhíradalom. Hat évtizeddel ezelőtt Kell David életét árán adta a halálalinnal. A századnál ezelőtt család életnek, a haláláig aképpé vált az aradi halálában a patriarchalis házasságban osztatlan tisztelettel és becsülettel, az ország közgazdasági és társadalmi életében előkelő állásokat betöltő gyerekeikébe azoknál körében ünneplő gyerekeikébe. Vágvölgyi Lajos dr. főrabbi elmondta, hogy tíz órakor az aradi izraelita templomban tartandó istentisztelet keretében elmondta azt a frigyot, melyet eddig is a székelyekkel árasztott el az ég.

Dezső betegsége. Budapesti parlamentben, képviselők közt, de más körökben is mély megilletődést okozó híradás, hogy Gromon Dezső államtitkár súlyos betegen fekszik a 52. számú lakásán. Három hét óta szenved már, toroklob támadta meg, a betegség komplikált a erős tórdiszületi fertőzésekkel is gyöttrik. Házi orvosa, Farkas László orvos feláldozó gondossággal ápolja, de a beteg állapota egyre emelkedik a fájdalmak egyre gyötrőbbek. — Annál is inkább aggodalmosok ezek a tünetek, mert Gromon Dezsőt magas korban támadta meg ilyen súlyos és többféle baj. Imár hetvennégy esztendősen a szabadelvű érának egykori honvédelmi államtitkára a társaságnak egyéniségre szeretetreméltó és külsőségekben is jólismert alak. Mint ismeretes, egy ideig visszavonult a politikától, de utóbb a munkapártban mandátumot vállalt. Pártja most szeretettel gondoskodik a körül betegsége.

Halálhíradalom a katonai fogházban. Budapesti fogházban: Poól Géza a 22. honvédegyesületének tagja a 45. számú katonai fogházban szolgálat teljesítése közben a golyó sebzésével halálra jutott. A golyó a mellkasába került. A mentéshez a katonai fogházba szállították. Orvosi segítséget nem tudták megkapni.

Halálhíradalom a görög szigeteken. Berlinből érkező híradás szerint hivatalosan a görög szigeteken tegnap délután földrengésnek több ember halt meg és sebesült. A földrengéstől okozott károkat becsülik. A lakosság nagy rémületben van. A kormányzat azonnal segélyt küldött és a kormányzat azonnal rendelt ki a romok eltávolítására. Korfu szigetén is földrengést éretek.

— Örnagy és ügyvédjelölt kardafférje. Temesvárról jelentik: Véres kardaffér történt ma este a Temesvár Erzsébetvárosi részén, a város legforgalmasabb utcáján a Délvidéki Kaszinó térségében. Baraneszku ügyvédjelölt egy nővel sétált, midőn szembe jött vele Peja Örnagy. Hogy mi történt közöttük, azt nem tudják, de úgy látszik, összeszólkoztak, azt is beszélnek, hogy az ügyvédjelölt inzultálta az Örnagyot. A körülállók már csak azt látták, hogy az Örnagy kirántotta kardját a fejbe suhintotta vele Baraneszku, akit nyomban elborított a vér és összeesett. Az arra sétáló járőrelők akadályozták meg a további vérengzést és el akarták venni az Örnagy kardját, aki ez ellen hangosan tiltakozott, s kijelentette, hogy önként fog jelentkezni a katonai hatóságoknál. Az ott levő rendőr igazolásra szólította fel, mire megmondotta a nevét, azonban minden egyéb felvilágosítást megtagadott és egy odasiető Örnagy társaságában eltávozott a vérengzés színhelyéről. Az affér Temesvárott nagy izgatottságot okozott.

— A paptanárok és a tanáregyesület. Budapesti híradás: Hajdu Tibor pannonha'ni főpapát Négyessy Lászlónak Aradon elhangzott országos érdekeségű pohárköszöntőjével kapcsolatban ma az alábbi nyilatkozatot teszi közlése:

— Akik a mai lapoknak a paptanárokról és az országos középiskolai tanáregyesületről szóló cikkét olvasták és neki hitelt adnak, kénytelen-kelletlen olyan ítéletet fognak alkotni rólam és azokról, akik a közelmúltban a tanáregyesületből kiléptek, amely ellen az ügy érdekeiben védekezniem kell, annyival is inkább, mert Négyessynek nyilatkozata a téves megítélésnek nem veszi erejét, bár biztosra veszem, hogy az elnök urnak a bencésekre vonatkozó kitételeit a lapok ép oly tévesen közölték, mint azokat, amelyeket ő nyilatkozatában kikorrigált. Kijelentem, hogy sem írásbeli, sem szóbeli nyilatkozataim alapján sohasem írtam senki és tudomásom van róla, hogy senki sem írta Négyessy elnök urnak, hogy mi csak az első kedvező alkalmat várjuk arra, hogy az egyesületbe visszalépjünk. Ismételtelen tettem olyan nyilatkozatot, hogy alkalom keresése nélkül rögtön visszalépjünk, mihelyt a szellemi irányzat más lesz, mint amelyet a jelenlegi választmány követ. Kijelentem továbbá, hogy kilépésemet nemcsak jóhiszeműnek, hanem megokoltnak is tartom mostan is és kijelentem végül — ezt már, mivel nemcsak rajtam mulik, csak a legjobb reménnyel teszem — hogy a paptanárok osztani fogják a katolikus világi tanárok sorsát, akik őket a kilépésben követik, következőképp soha sem mannek a tanáregyesületbe vissza, ha a katolikus világi tanárok onnan kirtkesztve maradnának.

— Az Opre-féle gőzfürdőt teljesen átalakítva most becsátották a közönség rendelkezésére. Az öltözőhelyiségek mindjárt kellemesen lepik meg az embert: a falak meleg tozusi színekben vannak tartva, a butorzat a lehető legkényelmesebb. Érdekes, hogy a medenceterem is világos tozusi szígy kellemesen elüt a gőzfürdőbazinok szokott sötét, homályos teremtől. A régi két medencét az átalakítások egy nagy bazinná olvasztották, de ezenkívül még egy kisebb langyos vizű medence is áll a közönség rendelkezésére. A gőzfürdőt már reggel öt órakor nyitják s ez az nyitás is öröme szolgál a közönségnek. Az összes helyiségeket villany világítja. Az Opre-kúra hívei továbbra is kitartással tornásznak, végzik a lemosásokat s az isomerősítő gyakorlatokat. Magát a gőztermet is átalakították a legmodernebb tervek szerint. Ezek az átalakítások különben csak átmenetiek, s mennyiben már is készültek a mai helyére épí-

!! Hatóságilag engedélyezett végeladás !!

Összes raktáron levő kész **cipőárui-**
mat üzletfelosztás miatt minden elfo-
gadható árban **kiárusítom.**

KLEIN JÓZSEF
ARADON, PETŐFI-UTCA.
Városi és megyei telefon szám 826.

tendő új fürdőpalota tervei. Az építendő háromemeletes bérházban lift viszi majd a közönséget az emeleti helyiségekbe: az uszodába s a népfürdőbe.

— Öngyilkosság. Brandes József ófazekarsársándi gazdálkodó ma reggel felakasztotta magát. Mire reáskadtak, már kiszüvedett. Tetének oka gyógyíthatatlan betegség.

— Tizenhátszerezes betöréssel vádolt cigányok. Megirtuk, hogy az aradi rendőrség tegnap este letartóztatta Poczok János, Poczok Sándor és Kolompár János cigánytelepi favágó cigányokat, mert azzal gyanúsíthaták meg, hogy a külvárosi szatóciszletekben ők követték el a betöréseket. A tulajdonképeni tettes Poczok Sándor, aki beismerte, hogy 17 betörést követett el és ebben a tekintélyes munkában Kolompár mindvégig segédkezett neki. Tizenkét esetben sikerrel járt a betörés és a rendőrség több bűnjelet talált az említettek lakásán. Mint-hogy azonban nagyobb részt élelmiszereket lop-tak el, a nyomozás igen nehéz volt. Egy Kosuth-utcai ékszerésznél az öregebbik Poczok egy ezüst órát akart eladni és azt kérdezte, vajjon beolvasztott ezüstöt hozhat-e eladásra. Az ékszerész előtt gyanút keltett a nemes fémet áruló cigány és figyelmeztette erre az egyik detektivet és ezen a nyomon elindulva leplezte le a rendőrség a betörő bandát, mely oly soká veszélyeztette a közbiztonságot. Érdemes, hogy a kekesi cigányok a rendőrség megállapítása szerint évek hosszú sora óta a legbékésebb elemnek bizonyultak és soha még onnan betörő nem került ki. A Poczok-familia a múlt nyáron telepedett le észrevétlenül, a rendőrség engedélye nélkül a cigánytelepen és a most kiderült bűnök miatt óriási a felháborodás a telep tisztességes lakói között, akik röstellik, hogy a betolakodottak szegyeent hoztak a fejükre.

— Pénz farsangi szükségletekre, dacára a magas kamatlábnak, mégis a régi olcsó feltételek mellett kapható ingatlanokra u. sz. tisztviselői és váltó kölcsönök Szücs F. Vilmosnál Karolina-utca 8.

— Aradmegye nagy fali térképe az új helységnevekkel, újabb lenyomatban vászonra huzva, lécekkal hivatalosan opprobálva, 12 korona árban kapható Ingusz I. és fia és Kerpel Izsó cégeknél. 329

— Karácsonyról maradt divatlevélpapírok dobozokban, óriási készlet a Weitzer János-utcában egyesített könyv- és papirkereskedésünkben olcsón árusíttatnak. Telefon 517. Ingusz I. és Fia.

— Hogyan óvjuk lábainkat? Mindenkit nagyon közelről érint a hideg, nedves időjárás. A leghamarabb fázik meg a láb, sok esetben megfagy ezáltal tyukszem bütyök képződik, úgy, hogy többé csinos cipőt nem viselhetünk. Hogy ezeket a kellemetlenségeket elkerüljük, ajánljuk nőknek, férfiaknak és gyermekeknek a Moskovits „Anatóliai” cipő viselését. Kapható a gyár fiókraktárában Arad, Szabadságtér 18. szám.

— Üzleti könyvek, u. m. straszák, naplók, főkönyvek, másoló könyvek, a legmodernebb irodai cikkek, mindenféle papírárak nagy készlete. Az összes könyv- és hangjegyvudon-ságok raktáron. Nagyválasztéku könyv- és zenemű antikvárium. 100.000 kötetes kölcsönkönyvtár és zeneműkölcsönző intézet. Kerpel Izsónál, Aradon. Telefon 885. 4871

— lux cikkek és álarok Kerpel Izsónál. 4871

— Páratlan alkalmi bevásárlás. Tulhai mozott raktár miatt bevásárlási áron árusítja Weinberger Ferenc ékszerész Arad, Andrássy-tér 20. (Fischer Eliz-palota) remek szép ékszereit, zsebóráit és ezüstnemű raktárát. Telefon 439. 6029

TARKASÁGOK.

(A sürgöny.) Az aradi arany ifjuság egyik tagja nemrégiben nősült. Azt mondják róla, hogy csak az esküvője után tudta meg, hogy — szerelemből házasodott s így nem csoda, hogy ki szeret rugni a hámból. Mintán itthon a felesége szigorúan tartja, rendszeresen ilyen alkalmakkor el szokott utazni. Legutóbb is azzal állított be a feleségéhez, hogy el fog utazni.

— Csak délelőttre édesem — mondotta. — De ha a dolgomat nem tudnám délig elvégezni, akkor holnap reggelig maradok. De ez nem valószínű, hanem ha mégis így lesz, akkor majd sürgönyözni fogok.

A feleség egy megvető pillantást vetett férjére, azután lesújtólag mondotta:

— Felesleges!

— Miért? — kérdezte a férj meglepetve.

— Mert kár a pénzért. A sürgönyt már olvastam. Benne volt a fogalmazása a téli kabátodban!

(Az okos szolga.) Egy aradi fiatalembert a végtelékig üldözött már a szabója. Minden áldott nap felküldött hozzá a számlával, úgy, hogy a fiatalember már szívesen fizetett volna, ha lett volna miből. Hogy a zaklatástól mégis megszabaduljon, meghagyta cselédjének, hogy ha a szabó a számlával jelentkezik, akkor mondja neki, hogy Párisba utazott.

Est, amikor a szegény adós hazaérkezett, megkérdezte a cselédjétől:

— Na mi történt?

— Hát kérem — felelte a cseléd — itt volt a szabó, azt kérdezte, hogy itthon van-e a nagyságos ur. Azt mondtam neki, hogy a nagyságos ur tegnap Párisba utazott, de ő azt kérdezte, hogy mikor jön haza.

— Na és mit feleltél neki?

— Hát azt mondtam, hogy estéig már alig'ha jön haza!

(Az udvarias kávé.) Egyik aradi másodrendű kávéházban esett meg. A kávéházban néhány vendég ül, azonban a pincér tekintve, hogy éjjel is szolgálatot teljesít, a kávékonyha mellett szundikál. A kávéházban időző 2-3 vendég türelmetlenül csenget pincér után, a zaj közepette lép be a tulajdonos és dühösen, egyben hangosan rival rá az álmos pincérre:

— Nem szégyenli magát? Ezt a pár rongyos vendéget sem tudja rendszeresen kiszolgálni?...

TÖRVÉNYKEZÉS.

§ Kinevezés. Az igazságügyminiszter Gavrilovics Zsigmond battonyai járásbíróvá és Trippa János aradi törvényszéki írnokká irodatiszteké nevéste ki.

MULATSÁGOK.

(=) A jótékony nőegylet tea zsúrja. Az aradi jótékony nőegylet második teazsúrja február 4-ikén lesz. A hangversenynek részletes programja még nincsen megállapítva, azonban bizonyos, hogy a rendezőség, ez alkalommal is, rendkívül ötletes és nagyszabású dolgokat tartogat a közönség számára. Hogy a jótékony nőegylet rendezősége milyen finom disztinkcióval, művészi érzékkel tudja megválogatni ezt az irodalmi-csemegét, arról az elmúlt zsúrok tanuskodnak. Ez alkalommal azonban talán még az eddigieknél is fényesebb, vonzóbb, színesebb és változatosabb lesz a jótékony nőegylet teazsúrja. Hogy milyen pompás attrakciók lesznek benne, arról — egy kis taktikai fogás — még nem jelent semmit a rendezőség, épen azért, hogy minél frappánsabb legyen a hatás, a meglepetés. Bizonyos, hogy az aradi közönség az eddigieknél is fokozatosabb nagyobb érdeklődést tanúsít a jótékony nőegylet február 4-iki zsúrja iránt.

(=) Az országos vörös-kereszt egylet ujaradi fiókja Báro Noposa Elekné urnó fővédnöksége alatt saját pénztárának segélyalapja javára február hó 7-én a Martini fele uradalmi sörösar-nok nagyertermében zártkörű dozinó-bált rendez.

(=) Az aradi kir. főgimnázium „Petőfi” önképzőköre január 28-án, vasárnap a Liceum dísztermében, szobor-alapja javára ünnepélyt rendez. Az ünnepély kezdete d. u. 5 órakor. Jegyek előre válthatók ifj. Klein Mór könyvkereskedésében és az ünnepély előtt a pénztárnál 1-6 sor 2 kor., a 6-ik sortól 1 kor. Allóhely 50 fillér.

(=) Álaros-bál. Február 4-én vasárnap este 9 órakor lesz az idei farsang legnagyobb álaros bálja a Fehér Kereszt szálloda nagyertermében.

(=) A Borosjenői Polgári Olvasókör saját helyiségében, Borosjenőn, február 3-án saját pénztára javára zártkörű táncestélyt rendez. Személyjegy 2 kor. Családjegy 3 kor. Rendezőség: Kinczig Ferenc védnök, Pataki József bál biz. elnök, Revilák Károly biz. pénztárnok, Király Géza biz. jegyző, Raffai Lajos ellenőr, Árpád János, Duffek Károly, Elsinger Vince, Elsinger Vilmos, Schillinger Frigyes, Takács Pál bálbizottsági tagok.

KÖZGAZDASÁG ES KÖZIEKEDÉS.

= Az aradi piac árai. 1 drb. saláta 1-2 fillér, 1 drb. kalaravé 2-10 fillér, 1 drb. kelkáposzta 6-10 fillér, 1 drb. tök — fillér, 1 kötés retek — fillér, 1 rakás spenót 10-20 fillér, — rakás sóska — fillér, 1 kiló burgonya 7-10 fillér, 1 drb. káposzta 10-50 fillér, 1 kötés vöröshagyma 6-10 fillér, 1 kötés fohagyma 6-40 fillér, 1 kötés zöldség 4-14 fillér, 1 drb. zeller 2-16 fillér, 4-5 drb. tojás 40 fillér, 1 liter tej 18-26 fillér, 1 csomó tehénturó 10-32 fillér, 1 liter tejfel 120-140 fillér, 1 kiló vaj 200-280 fillér, 1 drb. rántani való csirke 100-140 fillér, 1 drb. csirke sütni 170-220 fillér, 1 drb. tyuk 220-300 fillér, 1 drb. kappan 300-400 fillér, 1 drb. sovány liba 400-600 fillér, 1 drb. kővér liba 800-1600 fillér, 1 drb. sovány kacsa 250-300 fillér, 1 drb. kővér kacsa 500-700 fillér, 1 drb.

pulyka 500—800 fillér, 1 drb. karfiol 10—30 fillér. 1 kiló fehér kenyér 30 fillér, 1 kiló barna kenyér 26 fillér, 1 kiló marhahus eleje 152 fillér, 1 kiló marhahus hátulya 168 fillér, 1 kiló peccsenye 184 fillér, 1 kiló borjúhús 240 fillér, 1 kiló borjú szelet 300 fillér, 1 kiló sertés hus 196 fillér, 1 kiló sertés karaj 200 fillér, 1 kiló zsir 184 fillér, 1 kiló szalona 168—240 fillér, 1 kiló juhús 136—140 fillér, 1 kiló báránység 180—200 fillér.

Aradi gabonavásár.

— Az Aradi Közlöny tudósítójától. —

Arad, január 26.

Az időjárás téli jelegzetét ugyszólván teljesen elvesztette.

Az általános mezőgazdasági állapot ez idő szerint kedvező.

A gabonaüzlet irányzata lanyhuló.

Elkelet a mai piacon:

200 mm. buza 11.—11.10

400 mm. tengeri 8.30—8.40

mely mennyiség a helyi szükséglet fedezésére irányult.

Névleges jegyzés:

— mm. roza 9.60—9.70

— mm. árpa 8.60—8.70

— mm. zab 9.—

Az árak ötven kilogrammonként, koronákban értendők.

Budapesti áru- és értéktőzsde.

1912. január 26.

Budapest, január 26.

Készárú.

Amerikai 1/2-el olcsóbb. Kínai, vételkedv méréselt, 5 fillérrel olcsóbb árak.

Határidő.

	Déli sávlat	11.30	11.84—11.85
Buza 1912. április	11.79	11.80	11.84—11.85
Buza 1912. májusra	11.69	11.70	11.70—11.71
Buza 1912. októberre	10.99	11.00	11.04—11.05
Rosa 1912. áprilisra	10.36	10.37	10.40—10.41
Rosa 1912. októberre	9.11	9.12	9.19—9.20
Tengeri 1912. májusra	8.74	8.75	8.77—8.78
Zab 1912. áprilisra	9.77	9.78	9.80—9.81
Zab 1912. októberi	8.41	8.42	8.43—8.44

— Az árak 50 kilónként számítva.

Budapesti értéktőzsde (Táv. jelentés).

— Január 26. —

Magyar aranyárjádék 4 ⁰ / ₁₀₀	00.25
Magyar koronaárjádék 4 ⁰ / ₁₀₀	93.05
Magyar koronaárjádék 3 ¹ / ₁₀₀	78.25
Magy. földterem. kötvény 4 ⁰ / ₁₀₀	90.75
Horvát-szlavon földterem. kötvény	92.25
Magyar nyeresémsorsjegy kölcsön	210.—
Tiszassab. és szegedi sorsjegy kölcsön	149.—
Osztrák járadék papírban	90.75
Osztrák járadék eszűtbe	94.—
Osztrák járadék aranyban	114.—
Osztrák koronaárjádék 4 ⁰ / ₁₀₀	90.75
1880. évi osztrák államsorsjegy	169.—
Osztrák-magyar bankrészvény	20.—
Magyar hitelbank-részvény	853.25
Osztrák hitelintézet részvény	652.25
Osztr.-magy.-államvasúti részvény	725.50
90 frankos arany (Napoleonkor)	19.18
Német birodalmi márka	117.47 ¹ / ₂
London vista	240.90
Páris vista	95.37 ¹ / ₂
90 márkás arany	28.54

A Temesvári Lloyd-Társulat

terményosarnokának hivatalos árjegyzése.

Távirati tudósítás.

(Árak 50 kilogrammonként korona értékben.)

1912. január 26.

Buza (szokvány-minőség):

78 kilogrammos	10.80—10.85
77	10.90—10.95
76	11.00—11.05
75	11.10—11.15

Buza (Temesvári keresk. áru):

75 kilogrammos	10.70—10.75
Rosa	9.50—9.60
Árpa	8.90—9.00
Zab	8.85—8.90
Tengeri	8.25—8.30

Kőbányai sertéspiac.

Jan. 26

Január 25. Magyar elsőrendű: Fialat nehéz (páronként 820 kilogrammon feletti súlyban) 130—134 fillér. Fialat közép (páronként 251—820 kilogrammig terjedő súlyban) 136—138 fillér. Közép (páronként 240—280 klgr.) 142—144 fillérig.

Sertéselészeti: 1912. évi január hó 23. napján volt készlet 19678 drb. — 1912. január hó 24-én felhajtott 69 drb. — 1912. január 24-én szállított 123 drb. — 1912. jan. 25. napjára maradt készletben 19624 drb.

A hizott sertésüzlet irányzata: lanyha.

Felolós szerkesztő:

Bolgár Lajos.

NEMZETI SZÍNHÁZ

Szombat, 1912. január hó 27-én

B) Bérletszűnet.

B) Bérletszűnet.

Itt először:

Leányvásár.

Eredeti operette 3 te vonásban. Irták: Martos Ferenc és Bródy Miksa. Zenéjét szerző: Jakobi Viktor. Karnagy: Tilger Árpád. Rendező: Polgár Sándor.

SZEMÉLYEK:

Harlsson Jack Várnai Jenő.	Korcsmáros Kapitány	Vass Jenő.
Harissonné Benkőné.	Lelkés	Csáky F.
Lucy leányuk D'óssy Nusi.	Bessy	Ajtai Odön.
Gr. Rottenberg Polgár S.	Sa n	Sz. Rontay B.
Fritz, fia Győző A.	Egy anya	Kulcsár L.
Miggles Tom Hus ár K		László Rtel.

Kezdeti este 1/2 8 órakor.

APOLLO SZÍNHÁZ

az Andrássy-téri új Lloyd-palotában.

Urania Magyar Tudományos Színház aradi előadása.

Ma szombaton, 1912. január 27-én:

1. Anarobisták repülőgépen. Látványosság.
2. Odysseus kalandjai. Homeros örökszép hősköteménye 48 jelenetben.
3. A papucshős boszúja. Kacagató.

Az előadások kezdete délután 1 óra 6 órától folytatódagosa 11-ig tartanak.

Helyárak: Pályolós ülésenként 1 kor. Zártszék 1 kor. 1-ét hely 80 fillér, II-ik hely 60 fill., III-ik hely 40 fill., IV-ik hely 20 fill.

A helyek kéretnek a részóterem kalap nélkül megjelenni.

Műsort ingyen kapni a jegyszédőknél.

URANIA

szegényképek színház.

(Béres Simony-utca 1. szám, Szabadság-tér mellett.)

Ma szombaton, 1912. január 27.

1. Vasutépítés Kanadában. Természet után. — 2. Pets mester. Varieté. — 3. A falu hőse. Humora.
4. Szerencse fel. Nagyatásu dráma a bányászok életéből. 3 felvonásban. Sláger kép.

Előadások 1. a. 1 óra 6 órától kezdve este 11 óráig.

Helyárak: I. hely 1 kor., II. hely 80 fill., III. hely 60 fill., IV. hely 40 fill., V. hely 20 fill.

Az előadásra bármikor be lehet menni.

NYILTTÉR.*

Értesítés.

Aradon, Szabadság-téren levő „Fiume“ kávéházat Geller Samu urtól megvettem és azt 1912. február 1-től saját nevem alatt tovább vezetem. Felhívom az érdekelteket, hogy követelésüket február hó 1-ig jelentsék be Deák Ferenc utca 39. sz. alatt, későbbi jelentkezők figyelembe nem vétetnek.

Szeitz Péter.

DIVAT

Levélpapírok

Legujabb, legszebb kivitelben dobozonként 8, 6, 4 és 2 korona helyett

4, 2 és 1 koronáért árusítatnak amíg a készlet tart

INGUSZ I. és Fia

könyv- és papirkereskedésében

Weitzer János-utca

Telefon 517.

Helybeli

képeslapok

darabja

4 és 2 fill.

Képes

művészártyák

leszállított árban.

Ezen rovatban minden este egy-egy bejelentésnek ára 4 fillér, vastagabb betűkkel 8 fill.

APRÓ HIRDETÉSEK.

Kiadóhivatal: József tőh. ut. 22.
Kiadóhivatali telefon: 151. sz.
Szerkesztő: 257. sz.

Apró hirdetések felvételei a kiadóhivatalban, vidékről az apró hirdetések posta útványon küldendők — a szövegben a szöveg elő — vagy levelezőlapokon. Tudakozásnál a hirdetés utána mindenkor költségek megfizetésére. (A jellegű leveleket kivéve) felvilágosításul szolgál a kiadóhivatal, az esetekben. Válaszadás csak a kiadóhivatalban. Az apróhirdetések díja a szöveg után a szerkesztő. Minden este 4 fillér, vastagabb betűkkel 8 fillér. A legkelebb hirdetés 50 fillér. A vastagabb betűkkel kívánt esetben a kiadóhivatalban felvehető. Az apró hirdetések elő a kiadóhivatalban. A hirdetés a kiadóhivatalban. Kivételre díjazásul megfizetésül HIRDETÉSUK ESTE PÉL A GRÁV VÉTELEK FEL.

Ajánlatokhoz,

ajánlatokat valamely jellege alatt kérek a kiadóhivatalba, ne tessék eredeti okiratokat mellékelni, mert értetjük semmiféle felelősséget nem vállalunk. Azokat az ajánlatokat, amelyeket az apróhirdetés megjelenésétől számított 4 héten belül visszavetjük el nem vissz. a kiadóhivatal megsemmisíti.

LEVELEZÉS.

Két jó barát,

23 éves iparosok, óhajtanának megismerkedni két szép szobaleánnyal. Leveleket „Barátnők” jellegére a kiadóba. 389

Női írók,

írók, legújabb, legdivatosabb mintákban Vojtek és Weisznál. II-5251

OKTATÁS.

Ha nem tud aludni

ne Bromot, de Vojtek és Weisz hírneves rovarporát vegye. II-5251

Február 1-én

új gépirási, gyorsírási és könyvvelési tanfolyam veszi kezdetét. Tár-3 hónapig. Beiratkozni az egyes szakaszokra is lehet. Díjtalan, biztos állásközvetítés. Jelentkezni lehet Ziffer Sándornál, József főherceg-ut 7. 4904

Szagos lesz az utca

amerre jár, ha mosdó szappanját Vojtek és Weisznál vásárolja; 6 darab 1 korona. II-5251

INGATLAN.

Andrényi Károly-u. 6. sz. ház kerttel eladó. 350

Eladó sarokház

jó forgalmu üzlethelyiség, korcsmának is alkalmas, villanyvilágítással, szabadkézből eladó. Cim a kiadóhivatalban. 359

Ház eladás.

Arad legforgalmasabb utcájában egy sarokház, mely gyárnak és üzletnek felette alkalmas, szabad kézből eladó. Cim a kiadóba. 384

Ház

Uj Mikelakán Baross-u. 4. Tisztviselő kölcsönrel megterhelve, elköltözés miatt eladó. 388

LAKÁST KERESNEK.

Keresnek

egy elegánsan butorozott, külön bejáratu szobát, esetleg teljes ellátással, villanyvilágítással, azonnalra vagy február 1-re. Részletes ajánlatokat az ár megjelölésével „Gargon” jellegére a kiadóhivatalba küldendők. 406

KIADÓ LAKÁS.

Ne írja ki

a kapujára, ha kiadó lakás van, mert sok fölösleges sakklatást zúdít magára a lakóra. Hirdessen az

„Aradi Közlöny”

apróhirdetéseinek „Kiadó lakás” rovatában és minden alkalmatlanság nélkül kaphat kedve szerinti lakót.

Modern

3 szoba, fürdőszoba, üvegezett folyosó és mellékhelyiségekből álló utcai lakás május 1-re kiadó. Bővebbet Dr. Angel Istvánnál, Városháza. 353

Eötvös-utca 17. sz. a.

két szobából és konyhából álló lakás február 1-től kiadó. 392

Kiadó különbejáratu

butorozott utcai szoba, esetleg előszobával. Simonyi-utca 6. 418

Közel a Boros Beni-térhez

a Verbőczy-utca 5. sz. alatt egy két- és háromszobás modern lakás; május 1-re kiadó. 412

Fényes parket

nyerhető Vojtek és Weisz hírneves parket-viasz használatával. II-5251

ALKALMAZÁST NYER.

Intelligens elárusító

és egy gyakorlattal bíró könyvelőnő, ki a levelezésben is jártas felvétetik Ingusz I. és Fia könyvkereskedésében, Weitzer-utca. 405

Elsőrendű halapdiszítónők

jó fizetéssel, azonnal felvétetnek. Cim a kiadóban. 399

ALKALMAZÁST KERES.

Egy szakvizsgázott

soffőr azonnali belépésre állást keres. Vidékre is elmegy. Cim a kiadóhivatalban. 390

Állandó vincelléri állást

keres egy végzett vincellér, ki tavaly egy nagyobb hercegi uradalomban volt alkalmazva. Szíves ajánla okat a fizetés megjelölésével kér: Dancs Mihály, vincellér, Zimándujfalu 414

VÉTEL ÉS ELADÁS.

HA venni, vagy eladni akar, a legcélszerűbb, ha az Aradi Közlöny apróhirdetéseinek „Vétel és eladás” rovatát használja

Aradi Elő Takarékpénztári részvényt vesz Dengl Lajos, Boros Beni-tér 15. sz. 376

Dívatlevélpapírok

legújabb, legszebb kivitelben dobozoként 8 —, 6 —, 4 — és 2 — korona helyett 4 —, 2 — és 1 koronáért árusítatnak, amíg a készlet tart Ingusz I. és Fia könyv- és papírkereskedésében, Weitzer-utca. Telefon 517. Helybeli képeslapok darabja 4 és 2 fillér. Képes művészkartyák leszállított árban. 556

Likör aromák

mindenféle legfinomabb kávéházi likörök előállítására Vojtek és Weisznál. II-5251

Üzleti könyvek,

rajz- és írószerek, díszlevélpapírok legjutányosabb árban. Tolnai Világlapja számonként és bérletben házhoz szállítva 112.000 kötetes elsőrendű kölcsönkönyvtár, mérsékelt olvasási díj mellett. Remek imakönyvek olcsón kaphatók. Krausz Paulin. könyv- és papírkereskedés, színház-épület. 4481

Használt zongorát

megvételre keresek. Cim a kiadóhivatalban. 419

Üzleti könyvek

és irodaszerek legjutányosabban Pichler Sándornál Szabadság-tér 1. sz. kaphatók. 2551

KÖLÖNFÉLE.

Gyermekruhák, női ruhák valamint 1 hérművek varrást jutányosan elvállalja M. Gy.-né Dessewffy-utca 16. sz. alatt. 351

Férges baromfiak

megtisztulnak Vojtek és Weisz baromfi féregporától. II-5251

Csillárok,
villamos felszereléssel
legolcsóbban

Diamant-nál
Al. Péter-utca 2. (utastér)

Férges baromfi olak

teljesen megtisztulnak Vojtek és Weisz baromfi-féregpusztító szerétől. Siker garantirova. II-5251

ÜZLETEK.

Atvennék

örög, jól bevezetett és jó hírnévnek örvendő fűszerüzletet azonnal, helyben vagy vidéki jó kis városban. Ajánlatok e lap kiadóhivatalához „10.000” jellege alatt küldendők. 365

Átadó vendéglő!

Sarló-utca 3. szám alatt „Hétvezér”-hez címzett jóforgalmu vendéglő más vállalat miatt eladó. Értekezni ugyanott, a vendéglőssel. 65

Kiadó

sarok üzlethelyiség, szép világos, ugyanott 2 butorozott utcai szoba Luther Márton-utca 1. sz. a., esetleg azonnal is átvehető. 5185

Weitzer János-utcában,

a főpostával szemben, Adusz Lázár-féle bolthelyiség február 1-re kiadó. Értekezni lehet ugyanott. 897

Lakás!

Erzsébet királyné köruton

(az igazságügyi palota mellett) épült új házban 1, 2, 3, 4, 5 és 7 szobás

modern lakások,

műhely és raktárnak alkalmas pincék

gargon lakások május 1-re kiadók.

Felvilágosítást ad Iózsef-főherceg-ut 18. szám alatt a házmaster. 87

40/1912. ügyszám.

Árverési hirdetés.

Pfau & Co. süssaki cég által Éles Ármán aradi kereskedőnek küldött s ez utóbbi által eladónak rendelkezésére bocsátott egy hordó 78 liter fehér aszabor a közbenjöttöm mellett Aradon, Deák Ferenc-utca 42. sz. alatti raktárhelyiségben 1912. évi február hó 5 én d. e. 8 órakor megtartandó nyilvános árverésen a legőbbet igérőnek készpénzfizetés mellett eladatni fog.

Arad, 1912. január 26-án.

Beles János,
kír. közjegyző.

Csak a
minőség

6681

révén lett
világhírű
a valódi

PALMA
kaucsuk-cipősarok

A higienikus
**Palmakaucsuk
ágybetét**
minősége
elsőrangú

Mányi M. és Társa

mészárszékében mezőhegyesi állami
birtokból 355

szopós bányahús

nagy és kis mennyiségben kap-
ható: eleje 1 kor. 60 fillér, hátulja
2 kor., ugyiszintén tiszta

sertés-zsir

1-68 kor. kicsinyben és nagy-
ban árengedménnyel. Tisztelettel

Mányi M. és Társa

Boros Bani-tér 16. sz.

Fésülő

10 évi gyakorlattal, ajánlja magát
intelligens urinókhöz. Elvállalja a
mai kornak megfelelő legdivato-
sabb és legizlésebb fésüléseket
Ugyszintén kiokat tanulóleányokat

Hoffmanné,

Bercsényi-u. 29. szám.

209

Alkalmi vótelek

és eladások

ékszertárgyakban

arany és ezüstneműkben, Arad legnagyobb
óra- és ékszerraktára

Deutsch Izidor

órák és ékszerész

Weitzer János-utca, Minorita-palota

Zálogédulák

arany és ezüstneműk, gyémánt és brü-
lláns tárgyak a legmagasabb árban meg-
vételnek vagy más tárgyakra átcserélésnek

TELEFON 486.

TELEFON 486

Telefon 162.

Porosz szalon

vasaláshoz darabos uradalmi

jutányos áron kapható

fűtőszén bükkfaszén REUSZ MÓR és FIA

1a porosz

cézgnél

5085

diókoks és csomagolt faszén Aradon, Boros Bani-tér 12. sz.

Telefon 162.

Aradon, Boros Bani-tér 12. sz.

Diszes táblákkal vannak megjelölve a

**„Dózsá-
kenyér”**

elárusító helyei.

5859

Kerem a kirakatokat megtekinteni
sziveskedjék

HATÓSÁGILAG ENGEDÉLYEZETT VÉG-

ELADÁS FOLYAMATBAN VAN!

Felkérem a hölgyeket, kik még
nem vásároltak az alkalmi vótelek-
ből, sziveskedjenek meggyőződni
olcsóságaimról. Különösen ajánlom
vászon és fehérnemű nagyraktáromat,
egész vég finom vászon 6 forint,
vékonyszálú 7-50 forint. Kész női
ingek, kirakatban látható, igen jó
minőség 1-65 frt. ugyanaz madapolán
minőség 2-25 forint, és vászonból
2-60 frt. e három fajta mind kézi
hímzéssel van, csakis nálam kapható,
még van vagy 85 darab raktáron.

HOFFMANN SÁNDOR, ARAD

Színház-épület.

Mindenféle maradékok fél árban.

Szép réz karnis 1-75 forint.

Vitrage réz rud darabja 15 krajzár.

Fekete, tegethof és divatszínekben.
Costum szövetek pongyola kelmék igen olcsó árban.

Szörmeboák és muffok minden elfogadható árban.
Gyermek szörme sapkák most 1-95

Általános figyelembe!
Általános világiási berendezéseket
szellőzőkkel

együtt kedvező ártól feltételek
mellett szerez és szállít

HOCH DANIEL

Általános világiási berendezéseket vállalkozó

Arad, Deák Ferencz-u. 42.

Stock-
Cognac
Medicinal

hivatalos ólomzárral
ellátott palackokban
mindenütt kapható.

5375

CAMIS
ÉS
STOCK
gőzüzemi gyárból
BARCOLA.

Halló!!

Most érkezett meg
Hamburgon át 500 kgr valódi

Kinai

császárkeverék

Thea

10 deka 60 krajzár.

Egyedüli lerakat

Németh Imre

cukorka kereskedésében.

Főüzlet:

Forray utca 2 a. sz.

Fiók üzlet:

Andrássy-tér Központi szálloda mellett.

Telefon 418.

**Ernyő, fűző, egyenes-
tartó és haskötő kü-
lönlegességek készítője**

Varga D. Dani
Arad, Andrásy-t. 20
Telefon 808. szám. 247

Ikt. 191—1912.

Hirdetmény.

Az ujaradi kir. járásbírósa, mint telekkönyvi hatóság részéről közzé tétetik: miszerint a nagykikinda—aradi helyi érdekű vasút számára az alább megnevezett határokon kisajátított területekről elkészített összeírás, térkép és egyedi kimutatás hitelesítésére a helyszínére a következő határnapok tüzetnek ki, ugymint: Ujbodrog, Zádorlak, Ujarad és Kisszentmiklós községre nézve **1912. február hó 19-én délelőtt 9 óra**; Ujarad állomásra és Németszentpéter és Főalak községre nézve **1912. február hó 20-án délelőtt 9 óra**; Németszentpéter állomásra és Nagyfalu, Székesut és Murár községre nézve **1912. február hó 20-án délelőtt 10 óra**; Németszentpéter állomásra.

Az érdekeltek felhivatnak, miszerint netalán észrevételeik a fennebbi határnapon a bizottság előtt előterjesszék, különben a kisajátítás és a felvett térfogat ugy a feljegyzett szolgáltságok iránti kifogásaik többé tekintetbe nem jöhetnek.

Együttel felhivatnak mindazok, a kik a fennebbi határokon a fentemített vasút számára kisajátított területekért járó és az egyedi kimutatásban kitett kártalanítási összeg mennyiségére nézve ellenvetéseket tenni akarnak, vagy ezen összegre bármi cím alatt igényt tartanak; ezeket **1912. évi február**

hó 24-ig ezen telekkönyvi hatóságnál anélkül bizonyosabban bejelentésük, minthogy a később jelentkezők észrevételeire s igényeire semmi tekintet nem lévén, a kisajátítási és kártalanítási összeg annak és azon mennyiségben fog kiadattai, a kinek nevére és a mely összeggel az az egyedi kimutatásban ki van téve, a bekebelezett vagy felülkebelezett tételek pedig ezentul a kisajátított terüetről hivatalból le fognak töröltetni.

Az összeírás, térkép és egyedi kimutatás a telekhivatalban betekinthető.

Kelt Ujarad, 1912. január hó 16-án.

Kovácsics s. k.

kir. járásbíró.

395

Árlejtés.

Ópálos község részére készitendő új kompra nézve az árlejtés f. évi január 29-én d. e. 9 és fél órakor fog Ópálos község házában megtartatni. Feltételek az Ópálosi körjegyzői iródaiban a hivatalos órák alatt megtudhatók.

Vasóczy Ferenc,

körjegyző.

394

Rajtár János,

bíró.

Aradi Központi Takarékpénztár Részvénytársaság.

Meghívás.

Az „Aradi Központi Takarékpénztár Részvénytársaság”

t. részvényeseit a folyó évi február hó 4-én délelőtt 10 órakor az intézet helyiségében (Reinhart-ház I. emelet) tartandó

V-ik

évi rendes közgyűlésre

ezennel tisztelettel meghívjuk.

Tárgysorozat:

1. Jegyzőkönyv hitelesítésére két részvényes kijelölése.
2. Az igazgatóság és felügyelő-bizottság jelentésének, valamint az 1911. évi zárszámadásnak előterjesztése, a mérleg megállapítása, a nyereség felosztása iránti határozathozatal s az igazgatóság és a felügyelő-bizottság részére a felmentvény megadása.
3. Az alapszabályok 2., 13., 15., 24., 42., 43. és 44. §-nak módosítása.
4. Az igazgató-választmány negyven tagjának megválasztása 1 évre.
5. A felügyelő-bizottság négy tagjának megválasztása 1 évre.
6. Az igazgatóságnak adandó felhatalmazás a cégbírósa által netalán kivánt alapszabálymódosítások saját hatáskörében történendő eszközlése és ezeknek bejelentése iránt.
7. Esetleges indítványok.

A közgyűlésen szavazati joggal csak azon részvényes bír, a kinek a részvénye legalább 3 hónappal a közgyűlést megelőzőleg a nevére iratott és a le nem járt hozzátartozó részvényesekkel együtt a társulat pénztáránál a közgyűlés befejeztig letételt. Arad, 1912. január 26.

Az igazgatóság.

ARADI KÖZPONTI TAKARÉKPÉNZTÁR RÉSZVÉNYTÁRSASÁG.

Vagyon. **Mérleg-számla 1911. december hó 30-án.** Teher.

	Korona	fill.	Korona	fill.		Korona	fill.	Korona	fill.
Pénztárkészlet			341805	55	Részvénytőke			1000000	—
Váltótárea			3560996	45	Tartalékalap			305207	—
Jelzálog kölesönök			248990	—	Nyugdíjalap			481835	—
Törlesztéses jelzálog kölesönök			1771305	—	Betétek:				
Előlegek értékpapírokra			7090	—	takarékpénztári könyvekre	1873894	69		
Folyószámlai előlegek értékpapírokra			674961	—	chèque számlára	216458	23	2090352	92
Tulajdon értékpapírok:					Visszleszámított váltók			1767241	18
25100 K. n. é. 4% magy. kor. járadék à 89 Kor.	22339	—			Hitelezők			12000	—
350 db Aradi és esanádi egy. vasutak törzsrészvény à 185 K.	64750	—			Elszámolatlan tételek			102707	77
60 db Hungária pamutáru gyár részv. à 500 K.	30000	—			Fel vett osztatékok			1529	—
10 db. Magy. pénzüzetek központi hitelbank részv. à 1010 K.	10100	—			Hátralékos tőke kamatadó			427502	—
Különféle értékpapírok és sorsjegy	25930	80			Előre felvett kamatok			38221	18
	153119	80			Egyenleg mint nyereség			38242	88
Függőkamatok	2393	66	155513	46					
Adósok			28713	66					
Leltár	15326	66							
10% leírás	1532	66	13794	—					
Előre fizetett kamatok			12863	20					
			5062440	37				5062440	37

Arad, 1911. évi december 30.

Deutsch Károly s. k.
vezérigazgató.

Greiner Károly s. k.
titkár és cégvezető.

A könyvelésért:
Thuránszky Miklós s. k.

A Z I G A Z G A T Ó S Á G:

Szabó Zoltán s. k.   Dr. Borsos Béla s. k.   Csánik Lajos s. k.   Darányi János s. k.   Hehs Vilmos s. k.
alelnök.
Povácssay Soma s. k.   Dr. Singer János s. k.   Szántay Lajos s. k.   Verbos Nándor s. k.   Winkler József s. k.

Megvizsgálta és helyesnek találta

A F E L Ü G Y E L Ő - B I Z O T T S Á G:

Nachtnebel Gyula s. k.   Habereger György s. k.   Szántó Gyula s. k.   Tabakovits Emil s. k.
elnök.

Az Aradi Központi Takarékpénztár felügyelő-bizottságának jelentése.

Tisztelt Közgyűlés!

Megtisztelő megbízásuk folytán a kereskedelmi törvény és a társasági alapszabályoknak megfelelőleg a társaság ügyvezetését az egész éven át éber figyelemmel kísérvén, tisztelettel jelentjük, hogy az intézeti ügykezelés minden ágában a legszigorubb rendet és szabatoságot tapasztaltuk.

Az 1911. évi zármérleget részletesen megvizsgálván, azt minden tételben helyesen felállítva és az üzleti könyvekkel egybehangzónak találtuk.

Ezek után a magunk részéről is elfogadjuk és elfogadásra ajánljuk az igazgatóságnak beterjesztett jelentésében a 38.242 korona 88 fillér tiszta nyereség hovatfordítása iránti javaslatát.

Végül, minthogy megbízásunk ideje lejárt, köszönetünket nyilvánítjuk a részvényeseknek irányunkban tanúsított bizalmukért és kérjük a tisztelt közgyűlést, hogy az igazgatóságot valamint minket az 1911-ik üzletévre vonatkozó számodási kötelezettség alól fölmenteni méltóztassanak.

Kelt Aradon, 1912. január hó 15-én.

A felügyelő-bizottság:

Nachtnebel Gyula, s. k.   Habereger György, s. k.   Szántó Gyula, s. k.   Tabakovits Emil, s. k.
elnök.